This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

95B3
12

949

M
lius
LIFORNIENSIS

Access
BINDING
PREP. DEL
DEHAVENS

MARI MIHI

BARA EN HUNDRACKA

BONNIERS BILLIGA BÖCKE

GIFT

Lundqvist, Gustaf

* * MARI MIHI, pseud. * *

BARA EN HUNDRACKA

* SAMT ANDRA BERÄTTELSER *

Stockholm. Albert Bonniers Förlag

Copyright. Albert Bonnier 1912.

In Mem Einar Fosseliga

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1912

PT9875
L595B3
1912

BARA EN HUNDRACKA

M631864
M

Då jag var elva år, hade jag att läsa mig upp i elementarläroverkets fjärde klass, varför pappa vände sig till en gammal universitetskamrat med anmodan att rekommendera någon energisk student, hågad och lämplig att leda mina stapplande steg på de lärda mödornas knaggliga stråt.

Från det ögonblick gula giggen stannade med den nye informatorn vid Näsby trappa, kände jag, att vi aldrig samfällt skulle kunna glädja oss åt något eller sörja över något.

En boren hyddans son hade han, efter vad han själv påstod, arbetat sig upp med egna armar, ehuru det ständigt förblev mig dunkelt vad han menade med detta upp. Hans korta, fransade byxor hade veck vid knäna och resårkängorna påminde mest om ett par dragspel. När han trodde sig obemärkt, snöt han sig i de fem och kallade mig för snobb, emedan jag för sed hade att tvätta mig om halsen även söckendagarna.

Allt detta skulle jag dock ärligt förlåtit honom, blott blicken bakom glasögonen varit en smula blid och förstående i stället för stickande och vass, blott han insett, att jag varit bättre i behov av en smula sympati än av alla Euklides propositioner eller alla Cornelius' biografier.

Hade min far varit hemma på Näsby, skulle han otvivelaktigt delat min motvilja för kandidat Ingelius, men pappa hade ju aldrig tid med mig. Han kostade på mig alldeles vad som helst, skrev dessutom då och då ett världsvist och förbindligt brev, men därmed basta. För resten vistades han ständigt i huvudstaden, sysselsatt med politik och middagar.

Föregående höst hade där kommit en sjuk och utsläpad lösdrivare vandrande till godset. Inspektoren, som var en god människa, fast han svor och läste Fäderneslandet, tog sig den hemlöse stackaren an samt gav honom rum och kost mot det att han hjälpte till med det lilla han orkade.

Färdig, så hette lösdrivaren, var bröstlidande och gick bort strax snön smält. De sista dagarna satt jag på hans kammare, ovanför mangelboden, läste högt för honom ur Psaltaren och proppade i honom snask, som jag stulit ur skafferiet.

På slutet fattade han skyggt min hand och bad att få skänka mig det enda han lämnade efter sig, en svulten gammal hund, hälften pudel, hälften stövare. Jag lovade honom dyrt att vårda djuret lika troget som han själv gjort det. Han tackade mig innerligt och så gick han glad och nöjd till den värld, där allt gott skall belönas, allt ont försonas.

Hunden var tillräckligt ful och smutsig att tilltala en impressionist. Men han var ju ensam och sorgsen som jag själv. Och jag visste för en enda gång, att det ändå fanns någon som behövde mig, någon att skydda, att jag inte var alldeles överflödig. Därför älskade jag honom trognare och sörjde honom bittrare än jag älskat eller sörjt någon annan varelse.

Han dolde legioner småkryp i sin raggiga päls, en Noaks ark en miniature. Men med böner och

goda ord bevekte jag husmamsellen att låta pigorna bada och kamma honom en gång i veckan. Ty likt tolfte Karls Pompe skulle han naturligtvis vila i sängen vid mina fötter.

Då han tyckte jag sov för länge om morgnarna, brukade han luffa fram till huvudgärden och slicka mig i ansiktet för att få mig vaken och råkade jag vända mig under nattens lopp, uppfattades detta ständigt såsom någon slags stum glädjeyttring, ty det klickade aldrig, att han inte ljudligt dunkade med svansen i sänggaveln för att visa sig dela min belåtenhet.

Jag kallade honom Hogenschild, ty det var nu det vackraste namn jag visste.

Omsider hunno vi till den sextonde augusti, min födelsedag. Aftonen förut kom där ett väldigt paket från pappa, vilket jag dock naturligtvis icke ville bryta förrän på själva högtidsdagen.

Hogenschild var inte hemma den kvällen. En tid bortåt hade han flanerat kring granngårdarna i friarefunderingar, och jag lät honom visligen hållas.

Genast Gustava väckt mig, påföljande morgon, sprang jag ur bädden och skalade med självande händer omslaget från pappas födelsedagspresent tills jag stum och säll slöt till mitt bröst det stora målet för alla mina tysta tankar: en dubbelbössa med damaskerade pipor. På kolvens silverplåt stod ingraverat: "Till min älskade son Jan-Axel den dag han fyllde tolv år."

I en handvändning kastade jag på mig kläderna och rusade ned. Ingelius, som ständigt var morgontidig, satt i den svala, stenlagda vestibulen och pluggade Vulgata, eller vad det nu heter.

I detta nu var allt mitt agg bortblåst; alla hans

tusende småkitsligheter tillgivna. Med ett glädjerop omfamnade jag honom och visade vad jag fått.

Så ilade jag ned till parken, där det fanns otäcka, skrattande skator i överflöd att bomma på. Jag tyckte det var dumt, att inte Hogenschild var hemma, ty den hälft av honom där det rann stövareblod skulle säkerligen förmått sätta även pudelhälften i hänryckning vid åsynen av vapnet.

I ruddammen, alldeles invid stranden, upptäckte jag en stor, stensänkt lärftspåse. Sedan jag med tillhjälp av en humlestör fiskat upp den, undersökte jag nyfiket dess innehåll.

Där låg Hogenschild dränkt.

När jag kom upp på gården igen, frågade jag kandidat Ingelius, om det var hans händers verk.

Jo, så var det. Han hade velat bereda sin kära discipel en liten överraskning på födelsedagen samt var övertygad, att jag skulle känna mig dubbelt tacksam härför — "ty se här får Jan-Axel något som är tusen gånger finare och dyrbarare än den där smutsiga gamla hundrackan som ständigt vätte ned salongsgolvet med sina otäcka tassar och tiggde mat vid middagsbordet."

Med dessa ord drog han upp ur en korg en månadsgammal Newfoundlandsvalp, som han fått av kyrkoherden, och som han nu bad mig hålla till godo med i vederlag för Hogenschild.

I detta nu tändes en av tillvarons stora högtidskänslor i mitt bröst. Ty blev kärleken mig förmenad, har jag dock en enda gång hatat djupt och ärligt.

Jag tackade honom förbindligt och gick upp på mitt rum med valpen och bössan. Hunnen dit, kastade jag mig på golvet och grät så som endast ett stackars ensamt, hjälplöst barn kan göra det.

Länge och innerligt bad jag till Gud, att han skulle låta min Hogenschild komma till himlen, och att vi skulle få mötas där åter en gång.

Ack, vår Herre har nog med välbehag lyssnat till barnaböner, lika enfaldiga och brinnande som min.

När jag så talat till Gud, lyfte jag valpen ur korgen och ställde honom på bordet medan jag laddade.

Hans lilla tjocka svans viftade så vänligt, hans bruna ögon sågo mig så trofast an, att jag knappt kunde skönja honom för tårar när skottet gick.

Sedan stoppade jag den lilla kroppen tillbaka i korgen och skyndade ned till ruddammen där Hogenschild ännu låg.

Jag svepte min älskling ömt i min ljusgrå söndagsjacka och kysste stilla hans kalla nos och hans brustna ögon innan jag spikade igen locket till sockerlådan, vilken tjänade honom som kista. Så grävde jag hans sista vilorum under det äppelträd, där de bästa astrakanerna mognade och fäste i kullen en brädlapp, målad med sepia ur min färglåda.

Men bredvid graven lade jag den skjutna Newfoundlandsvalpen.

När allt detta var skett, gick jag till kandidat Ingelius och sade, att jag till tack för hans överraskning hade berett honom en annan i stället. Han log mentorsmässigt nedlåtande och följde mig till platsen.

Väl där, pekade jag tyst på den nyskottade graven, på den blodiga valpen och på bokstäverna jag med fumlig hand målat på brädlappen. Han gned omsorgsfullt brillorna med rockskörtet och stavade:

Här vilar
Hogenschild
Mördad av en usling
Men
Hämnad av sin ende vän.

Hans orakade ansikte ändrade färg och arbetade våldsamt såsom ständigt är fallet med tragiska aktörer eller simpelt folk, då de undergå någon häftigare lynnesskiftning. Så fattade han mig stelt vid handen och släpade mig hastigt upp till läsrummet, där jag blev piskad med rotting tills hans smala mamsellarmar domnade.

På eftermiddagen skrev han till min far och beklagade, att han inte kunde stanna längre på Näsby, emedan min genstörtighet gjorde honom tillvaron outhärdlig samt hoppades, att för den skull intet avdrag måtte ske på det vederbörligen utkvitterade arvodet.

Vi skildes utan avsked.

Den lilla brädlappen i Näsby park är för länge sedan ersatt av en polerad granitliggare. Men inskriften är densamma.

Ibland går jag dit och dröjer en stund vid kullen, sorgsen och stolt.

Sorgsen, ty där vilar en mördad barndomsvän — stolt, ty där gömmes det heliga minnet av en hjältebragd . . .

EN HJULHISTORIA FRÅN FINLAND

(UR EN HJULANDE VÄNS BREV TILL FÖRF.)

Turku, thet är Åbo, aug. 97.

Hedersbroder!

Du har väl ondgjort dig över min envisa tystlåtenhet, allrahelst jag, då du i slutet av maj lämnade Uppsala, dyrt lovade att skriva under sommaren. Saken är den, att jag knappast varit i tillfälle att se bläck och penna, sedan vi skildes, vadan jag så när glömt konsten ("du får urseckta at ja stavfvar så dålitt, männ sir du ågnbåten skaker så dannt", skrev maskinisten till pigan).

Men varför allt detta förspel, frågar du med den kroniska enfald, som, mänskligt att döma, skall följa dig till graven, sedan den först skänkt dig en herostratisk ryktbarhet, vilken ju i alla fall är bättre att ha, än att vara alldeles utan. — Läs och förstå, svarar jag.

En afton några dagar efter det den stackars överansträngda ånghästen pustat i väg med dina 80 kilo från Fyrisstaden, kommer Georg Lange, alias Grumio, du vet, upp och hemsöker mig för att på sitt vanliga oförsynta sätt intervjua mig angående mina sommarfunderingar:

"Har inga funderingar alls; ligger hemma på landet och pluggar juridik, förstås."

Varpå gamle Grumio ställde sig vid fönstret och tittade under lugg, visslande Donauwellen så falskt,

att jag rent av skämdes å hans vägnar: osvikligt tecken att människan funderade på något förfärligt. Om det nu rörde sig över vad han ätit till middag eller de oregelbundna verbens böjning hos något förenklat världsspråk, därom hann jag aldrig bilda mig någon övertygelse, ty plötsligt gjorde han helt om, talade och sade:

"Vad skulle du säga om en bukt i Österled, till Swietaja Rossia exempelvis?"

Jag stannade gungstolen tvärt, reste mig, sjönk tillbaka igen, försökte andra resan, lyckades, stapplade fram till tobaksskrinet, tände en pipa och — bleknade, ity att jag förnam, huru en välbekant rysning långsamt ormade sig alltifrån knävecken ända upp till nackgropen, där den mekaniska skjortknappen sitter och fyller sin blygsamma uppgift. Kände till symptomerna, hade haft dem förr, begrep, att jag var klippt. Det var arvet från våra nomadiserande förfäder, det var vandringsfebern eller farsoten, som den fordom benämndes, och ingen visste bättre än jag själv, att den på intet sätt kunde hävas, förrän jag satt uppe i rökhytten på Döbeln och hörde havet, det stora, starka havet, som aldrig isas och som aldrig grumlas, sjunga sin eviga frihetshymn, medan Söderarms fyr sände mig en sista, tindrande avskedsblick från sagans gamla land, som man kanske först på främmande botten lär sig skatta och hålla av med den allt uteslutande hängivenhet, det ovillkorligen kräver och tusendefalt lönar.

Allt detta jämte mycket annat, som jag inte längre kommer ihåg, löpte genom min hjärna lika svindlande hastigt som kurirtåget Paris—Bordeaux. Dock sade jag aldrig ett ord, sökte till och med se likgiltig ut, så gott det nu sig göra lät.

Men Grumio, den banditen, han teg inte, han,

utan trampade golvet i vild extas och ordade vädeliga. Det förflutnas ande var över honom, och han hov upp sin röst att kväda till svunna tiders lov.

"Det gamla livet igen, du! Milde Melander, det gamla jublande, fågelfria livet, då den ena dagen inte är den andra lik, utan allt är nytt och friskt och färgrikt som en vildapel i blom. Muta järnvägskonduktörer och museivaktmästare, du, rida kosackhästar, så att det piper om öronen, och marschera mitt på gatan i osäkra kvarter för att inte bli indragen i en port och rånad, du —"

"Nog nog," stönade jag, vridande mig likt en turk, som fått hundra käpprapp under fotsulorna.

"Minns du solnedgångarna på Jelagin, va' falls? Minns du Theodor Smyrnoff på Plioustschika och hans svåger löjtnant Petratzky, den hedersmannen, som torkade fingrarna på bordduken och immerbadd sade Allons, Messieurs! då vi frågade om vi skulle ge oss i väg någonstans. När man tröttnat på dem, sätter man sig på nattåget vid Nischegorodski-Vauxhall och kuskar österut och så utför Volga igen på de stora flodångbåtarna — vi resa naturligtvis med Lermontov; den är nyast. Sen så sitta vi där och dricka tschaj och äta ikra och röka papyrosser så lång dagen är och höra på huru mot kvällskröken bondfolket vid pristorna sjunga: "Pa nische pa Volga" medan västersolen gravitetiskt hasar sig ned för att krypa till kojs bakom den ändlösa stäppen, där de små byarna ligga som gråa yllelappar på ett grönt sidentäcke. — Men allt det där bryr du dig naturligtvis inte om längre, inte mer än om det, som aldrig var. Adjö med dig då och en *mycket* angenäm sommar. Nu går jag hem och lägger mig. Är det inte några särskilda hälsningar du vill att jag skall framföra?"

"Nej, vänta ett tag; det står väl inte för livet heller. När reser du?"

"I övermorgon med Döbeln. Du hinner mycket väl ordna med pass och kreditiv och allt det där."

"Vore rysligt hyggligt i alla fall, om du ville telefonera efter hytt åt mig också."

"Alldeles överflödigt, kära bror, alldeles överflödigt."

"Men det kan ju hitta på att vara upptaget överallt. Sådant har hänt oss förr, du minns."

Grumio skrockade länge och övermodigt spinnande av välbehag likt en Angorakatta över ett mjölkfat.

"Det är överflödigt att telefonera, hör du ju, ty både din och min biljett vila stilla och fridfullt i plånboken vid mitt hjärta. Kände dig för väl, gamle gosse! Visste på förhand, att du skulle slinka med ändå. Hade brev från Kazi-Girej i går, vari han hälsar oss sju och sjuttiofalt välkomna samt meddelar, att han skaffat tvenne kosackhästar."

Efter den betan dansade Grumio och undertecknad med all makt stora krigsdansen, en prestation, vars koreografiska värde möjligen skulle tilltalat en eskimå.

Sedan började det! Hejsan, fram med kartor och resehandböcker och turlistor och parlörer. Så vaxdukspåsen för passet och kreditivet och resevolvern och sovmössan och luftkudden och konjakspluntan och alla de där andra doningarna. Ty vi skulle ju ända bort till de hälsosamt ociviliserade ängder, där varken d:r Bædeker eller Cook & Comp:s reseagenter varit och snokat, dit aldrig någon liten violögd engelsk miss släpat sitt staffli, sin foxterrier och sin mamma (minns du Linda Knight?) för att tota till några sjövilda skisser, och

där livet går i samma nötta fåror som på Jan Mazepas tid.

Sedan Grumio framemot morgonkröken pallrat sig i väg, högeligen tillfreds med vad han gjort hade, skrev jag hem och förklarade mig som det brukar heta. Dagen därpå kom telegramväxel och telegramsvar: "Det ante mig. Skadar inte, att du ser dig om en smula, men var hemma till Sigrids födelsedag i augusti. Mamma ber dig vara rädd om dig. Instämmer. Hälsningar. — Pappa."

Senare telegram:

"Min egen gosse! Se alltid efter, att du ej ligger på fuktiga lakan, vilket är mycket farligt. Stoppa plånboken i ena strumpan och lägg alltihop under örngottskudden, så undviker du både att glömma den och att bli bestulen. Så gjorde pappa på vår bröllopsresa i tiden. Möter du några nihilister, så gå förbi och låtsas inte du ser dem. Stora famnen från

mamma."

De kära, kära gamla! Och jag som kunde ha hjärta att resa ifrån dem. Men man är ju bara ung en gång, och somliga inte ens det, vilket allt är tråkigt, fast sant.

Och så gåvo vi oss då i väg. Mina brokiga äventyr skall du få till livs i vinter. Det är egentligen slutet, vid vilket jag nu vill dröja några brevpappersark, det aldrig glömda slutet...

Under ömsesidig ledsnad att ej kunna följas åt längre skildes Grumo och jag i Varsjav efter tvenne månaders kampanj, vilken, om ej så märklig och omskriken, dock var millioner gånger trevligare än Nansens och Johansens. Jag måste nu tänka på återresan, medan min kamrat, som, i olikhet med

mig, är en lärd man, reste till Norditalien för att under några veckor idka biblioteksstudier.

Hemfärden anträddes över Finlands huvudstad, varifrån det var min avsikt att per velociped över Tavastehus och Tammerfors resa till Sverige över Åbo, sedan jag först besökt den härliga nejd, vari den mångbesjungna Näsijärvi infattas. — Helsingfors var öde och övergivet som Noaks ark, när floden försvunnit. Såg inte ett levande liv jag kände och knappast något jag inte kände.

Här bli vi nog inte länge, avgjorde jag, då jag om aftonen satt på operakällaren, tjusad av ett italienskt musikkapells lamentationer, och bolmade ihärdigt och övermodigt som jätteskorstenen på en superfosfatsfabrik med stigande aktieutdelning.

Sedan jag därför i god tid vänt hem till min kraal och ålagt portiern att låta purra mig med största möjliga gewalt i hanegället, sov jag såsom man gemenligen plägar efter tio veckors oavbrutet flackande på ångbåtar, järnvägar, diligenser samt mer eller mindre eggvassa hästryggar, tills jag på bestämt klockslag uppvaktades av en sömnig, gäspande borstis, svalde ett glas te, pumpade velocipeden och startade just som solen gav de gyllene kupolerna på Uspenski Sabor sin varma morgonkyss.

Som det nu ingalunda är mitt uppsåt att förbittra blomman av din tillvaro med något slags resebeskrivning av det gamla patenterade slaget, som består i ett fanatiskt rabblande av ortnamn à la Dahms geografi, glorvördig i åminnelse, omväxlande med känslosamma utsvävningar över landskapets skönheter, utplanterade på lämpligt avstånd från varandra likt lindarna i Kungsträdgården, gör jag med ens ett djärvt skutt till Tavastehus, en stilla ort,

där året måste räkna mer än de vanliga 365, figurligt taget, begriper du. Staden är för resten behäftad med de vidsträcktaste parker och de kortaste sängar, jag någonsin vet mig hava upplevat. Vad de senare beträffar, funderade jag starkt på att raka mig, innan jag gick och lade mig, för att undgå obehaget att under nattens lopp skava skinnet av knäskålarna mot den gryende stubben på min Brutushaka, vass som piggarna på cylindern till en speldosa.

Bland de lokala märkvärdigheterna bör man för ingen del glömma Karlberg. Dess ägare, en av Finlands väldigaste magnater, har här med tillhjälp av några futtiga millioner förvandlat den vilda ödemarken till en oförliknelig park, vars make man förgäves söker i de kontinentala storstäderna, en diametral motsats som den är till Wiens banala, flacka Prater eller Berlins obetydliga, skräpiga Unter den Linden, dessa stackars klippta, putsade, stukade och hundsvotterade parodier av allas vår moder naturen.

Det intressantaste på platsen är givetvis Jarl Birgers gamla fäste, numera degraderat till tukthus för kvinnor. Av lätt insedda skäl förvägras i regel den resande tillträde hit; det är endast genom speciell rekommendation Hämeenlinnas åldriga slott öppnar sina dystra donjonger för främlingen. Inom dessa murar försonar fru Sainio, den hemska hjältinnan i Minna Canths Sylvi, med livstids straffarbete sitt gräsliga brott.

Hon är en storväxt grovlemmad kvinna, vars slappa, frånstötande drag bliva än mer motbjudande genom det cyniska leende, som ständigt spökar kring dem. Straffet har ej ännu på minsta sätt mjuknat hennes sinne; välvilja eller stränghet, allt är lika

resultatlöst med denna mänskliga gåta, vilken mångahända likt den gordiska knuten endast kan huggas av, ej lösas med människohand. Dock vet man ju aldrig, vad tiden kan förmå, och hon, den 27-åriga, har ju ännu hela livet för sig, men, du barmhärtige Gud, *vilket* liv!

Ett obeskrivligt intryck får man i den s. k. barnkammaren. På vår korta vandring från vaggan till graven få vi vanligen bevittna mycket synd och elände, bliva vi åskådare till sorgespel, vilkas minne först dör med oss själva. De mödrar, vilkas barn ännu ej uppnått två år, tillåtas nämligen, jag vet ej varför, att föra dem med sig i fängelset.

Ett långt, skumt, rektangelformigt tornrum, där kanske någon av tavasternas vilda hövdingar försmäktat under Folkungarnas glansdagar, vaggvisor och svordomar, blandade med barnjoller — nej, låt oss gå...

På aftonen satt jag och språkade politik med några nyförvärvade vänner. Ingenstädes i hela vida världen kan en svensk bli varmare mottagen och älskvärdare kvarhållen än här. Det är så vackert att höra, huru dessa svenskvänliga med sitt hjärtas innersta fibrer hänga fast vid det land, för vilket deras fäder drogo svärd och dogo; den är så innerligen rörande, denna trohet i det sista, så innerligen rörande, om ock så oförtjänt. Ty vi, barnen av stjärnan bland nordanlanden, varför gåvo vi så litet tillbaka åt detta arma hjältefolk, som ju skänkte oss allt, varför gingo vi ej man ur huse att stå eller falla vid deras sida i den sista striden, var fanns den blå och den gula brigaden vid Sikajoki och Oravais? 1809 skall ständigt förbliva den röda rostfläcken på Sveas sköld, och ju blankare den är desto skarpare detta skammens märke. Ett stort

namn är en förfärlig börda, varunder vi mången gång sviktat, men den har aldrig mer än då förmått trycka oss ned i stoftet, på knä.

Så skildes vi omsider med ett leve för minnena, det enda vi hade gemensamt, och dagen därpå gick jag att möta nya öden på min väg mot norr, mot de tusen sjöarna, ty just som jag skenat utför en pikbrant stupa, får jag se en liten fruntimmersflicka sitta på landsvägskanten i sällskap med en velociped. Synbarligen var det något på tok med maskinen, ty hon höll skruvnyckeln i högsta hugg och såg övermåttan bekyttad ut — ungefär som en fölunge, den där grubblar på att öppna en grind. Jag hoppade bums av och lovade an med en min, ägnad att väcka förtroende, för att erbjuda mina ringa tjänster. Hon såg hastigt upp och —

Men jag måste beskriva henne för dig så som hon satt där, ty det första intrycket behåller man ju längst och trognast. — Burrigt, brunt hår, ser du, under en grymt opraktisk vit spetshatt med hakband jämte ett par synnerligen förhoppningsfulla satungar till ögon, vilkas likar aldrig speglat ett nittonårigt huvuds mångahanda skiftande funderingar. En liten hemtrevlig näsa, alldeles stillös, förstås, eller på sin höjd prerafaelitisk, men rasande förmånlig i alla fall och passande för sitt ändamål samt desslikes en mun, vilken var ganska mycket liten och röd som ett tioöres frimärke, men vilken det visst aldrig lyckades mig att få se sluten. Dessutom meddellängd (saliga äro de medellånga!), liv och kjol av vit flanell samt ett par gula skinnkängor, till vilkas sanna bästa hon släpade med sig en flaska tinktur alldeles som salig Catherine de Medici sin aqva-tofanabutelj.

"Nej, se en svensk student — —"

"Ja, vad annars," sade jag lyftande den förrädiska mössan från mitt maskinklippta änne. "Hoppas fröken inte är fennoman — men hur är det egentligen fatt med bicykeln."

"Det är just det som är knuten. Har nu hållit på en kvarts timme och skruvat åt alla håll och kanter för att få folk av den, men det tycks inte nytta ett dugg."

"Nej, nej men, det undrar jag då mindre på. Luftringen har ju strejkat, vet jag. Måtte bestämt ha gått på tok, när fröken tog den där steniga backen. Men det är nu en smal sak att plåstra ihop den med en gummiremsa och sedan låta den torka en timme, medan vi få oss en kopp kaffe på gästgiveriet därborta. — Men först skall jag be att få lämna mitt kort — var så god."

En graciös böjning på den smala nacken i ljuv förening med ett småleende, som skulle förskaffat en debuterande ingenue applåd för öppen ridå.

"Det hörs då bums, att kandidaten är svensk; min bror skulle aldrig ha kommit sig för så där hastigt. Jag heter Alys R—l. Kanhända namnet förefaller bekant."

"Jo, det vill jag lova. Brukar läsa lantdagsreferaterna i Nya Pressen. Fröken är således dotter till den bålde majoren på Väinölä?"

"Nej, det är min farbror. Vi äro bosatta i H-fors. Reste därifrån i förrgår och är nu på väg till Väinölä för att plundra plommonträden i sällskap med mina kusiner."

"Men Väinölä ligger ju åt Vesilakshållet, och det här bär ju till Tammerfors."

"Ja, jag ville göra en liten avstickare åt Näsijärvi först; där är ju så gudavackert. Sedan fortsätter jag söderut."

"Kors, det är ju ackurat som med mig."

"Jaså," sade Alys, "och jag såg att vi tänkte på alldeles detsamma."

På den fjärdingsväg, som skilde oss från gästgivaregården, gingo vi så och kallpratade om litet av varje, tills vi äntligen ramlade ned i litteraturen, där hon överraskade mig med att känna till namnen på de författare, vilkas arbeten hon läst, en lika sällsynt som aktningsvärd egenskap hos sådana där små litterära allätare, vilka ständigt äro varandra lika därutinnan, att de med flicktyckmycken överlägsenhet hoppa över "alla beskrivningar och sådana där långtrådigheter" för att med desto större andakt kunna dröja vid de sidor, som äro rysligt hemska eller rysligt rosenröda. Hennes trygga, sjungande finsk-svenska flöt jämnt och glatt, oaktat hon hade det tämligen drygt, ty enhjuliga velocipeder äro mindre roliga att handskas med för kjolbärare. Hatten hade småningom glidit ned på skuldrorna och hängde kvar om halsen vid de breda hakbanden, det lilla dristiga ansiktet var alldeles glödhettat, men hon knogade i alla fall oförtrutet på med den nedärvda envishet, som en gång trotsat Isolanis skäggiga kroater och Götz' järnklädda vilddjur.

En stund därefter sutto vi på vardera sidan om en lantligare kaffebricka på kyrkobyns "kestikievari", varvid jag kallblodigt ryckte fram med vad jag tyckte omständigheterna närmast gåvo vid handen att föreslå, menande, att som vi nu stött ihop så där av en slump och ju dessutom hade samma väg, vore det väl ändå kanske klokast att göra sällskap.

Det lilla pyret tittade hastigt upp över kaffekoppen som en sparv ur sitt näste.

"Men jag undrar verkligen, om det riktigt går an. Vi ha ju aldrig sett varandra förut, och så veta

de ju inte ett dugg av'et därhemma — fast nog vore det bra roligt, förstås."

"Ja, så rysligt konventionellt är det ju inte, det medger jag villigt, men jag tror ändå, att det hela skulle kunna ordnas på ett eller annat sätt," sade jag med den tillförsikt man småningom förvärvar sig att göra möjligheter av det skenbart omöjliga. "Finns det telefon till frökens hem?"

"Naturligtvis; vi äro väl inga vildar heller."

"Bravo, men ännu en fråga. Frökens familj känner väl Kalle von K."

"Ja, honom måtte väl hela världen känna."

"Allt bättre och bättre. Då telefonerar fröken hem och säger, att en lycklig tillfällighet — (ja, det måste låta så) — har gjort, att fröken fått sällskap med en svensk student, god vän och bror med Kalle von K., hos vilken vederbörande kunna inhämta upplysningar om min ringa, ehuru aktningsvärda person. Men det är inte alls värt att göra något stort nummer av den här affären, ty det finns nu ingenting, som avväpnar folk bättre, än om man behandlar huvudsaker som bisaker," tillade jag med mycken illslughet.

Efter ytterligare något parlamenterande samtyckte Alys att telefonera till sin lilla mamma, överlämnande åt mig att under en kvarts timme av stilla mediterande ytterligare stärka min gamla iakttagelse, att på resor och baler vet man aldrig, vilka öden man möter. När hon slutligen kom ut på verandan igen, såg jag tvärt, att det moderliga sinnet hade hävdat sin traditionella egenskap att "ge med sig" och att vi hädanefter voro reskamrater.

"Jo, det föll sig inte lätt att behandla kandidaten som en bisak skall jag säga." "Vad i all min dar! ämnar du göra sällskap med en främmande herre?"

utbrast mamma tvärt, varför jag var alldeles tvungen att säga: "Ja, men han... han ser så förskräckligt beskedlig ut, och så är han ju svensk student." — "Ja, det var både bra och illa det," menade mamma. "Då får du åtminstone inte tråkigt, ty som flicka var jag i Uppsala på en vårfest, men" —"Ja, men så är han mycket god vän med Kalle von K.," skyndade jag mig att tillägga, ty det var ju i värsta fall detsamma som ett slags indirekt presentation, så att slutligen lovade hon att framställa allt i bästa dager för pappa samt anhöll om sin obekanta hälsning — och nu är jag här."

"Gratulerar, det märks minsann, att fröken är släkt med den vältalige majoren på Väinölä."

"Ja, nog är det bra med lilla mamma alltid, men vad skall folket säga — dem vi möta," menar jag. "Varelsen, som serverade kaffet, såg så menande ut och... och man vet ju, huru mycket elakt prat människor kunna sprida ut."

Jag förstod henne fullkomligt, men hade väl aldrig funnit någon utväg ur detta dilemma, om jag ej påmint mig en analog historia jag en gång läst. Men nu var det rakt ingen konst.

"Jag vet råd för det med," sade jag mycket trankilt. "Hela hemligheten inskränker sig till att köpa ett par giktringar. De skola omgiva oss med en molnstod av respektabilitet, vilken vi förgäves skulle få leta efter på annat håll."

Hade Alys blivit överraskad, då jag föreslog det där om ressällskap, var detta dock ett intet mot vad hon blev nu.

"Giktringar... men varför i all min värld... jaså, jag förstår... nej, men det vore väl ändå för galet."

Jag tröstade henne med, att själva det gamla

Hellas inte haft mer än sju vise och att redan denna siffra av sakkunniga blivit enstämmigt förklarad vara ganska aktningsvärd samt att man aldrig kunde vara tillräckligt försiktig på resor.

"För resten behöva vi ju inte tillgripa dem annat än i nödfall, och när vi skiljas, kan man alltid anförtro dem åt Pyhäjärvis tysta djup — den scenen vore minsann pengar värd för en modern tragediförfattare."

Egentligen var det ju vansinnigt befängt allt det där efter en knapp timmes bekantskap, det voro vi fullkomligt ense om, och hade vi endast varit litet mer konventionellt anlagda, hade det väl aldrig heller blivit något av, men det hela föreföll oss så oemotståndligt komiskt, att Alys slutligen skrattande utbrast:

"Nå ja, om det är absolut nödvändigt, så . . ."

Varpå hon helt sonika sträckte fram sin lilla solbrända näve, sprättade ut med alla fem fingrarna och bad mig taga mått. Jag lydde och kom till det resultat, att omfånget av hennes blivande förlovningsfinger motsvarade mitt lillfinger vid andra leden. Därpå styrde jag mina steg till handelsboden.

"Var så innerligen snäll och låt mig få titta på några giktringar."

"Några?"

"Ja, jag kan inte reda mig med mindre än tre stycken."

"Det vore väl nog. Herrn måtte ha svåra plågor."

Jag svarade ej, ty då mina begrepp om gikt äro hopplöst svävande, skulle jag endast kommit till korta med skildringen av mina lidanden. Varför jag inskränkte mig till ett ursinnigt rullande med ögonen,

under det att jag suckade till att röra en vindturbin. Den medlidsamme handelsmannen plockade nu fram hela sitt lager.

"Jag skulle vilja ha tvenne mindre för lillfingrarna."

"Nej, de där äro alldeles för stora; de få inte gå längre än till andra leden, ty där sitter just den värsta värken."

"Kors, sitter... sitter gikten i... i andra lillfingerleden."

Nu tordes jag inte för mitt liv se karlen i ögonen längre, men jag gissade mig till huru han borde ha sett ut och sökte tröst vid den tanken, att jag åtminstone var den ende närvarande kunden.

"Visst tusan sitter den där. Herrn måtte väl inte tvivla på mitt ord."

"Nej, nej naturligtvis inte. Men så skulle det ju vara ännu en."

"Jaha, på vänstra handens fjärde finger." (Jag låtsade ej komma att tänka på, att detta var förlovningsfingret.)

Omsider letade han fram även en dylik åt mig, varpå jag betalade och gick. När jag vände mig om för att stänga dörren, stod han kvar vid disken med askarna framför sig, gapande som en död abborre och med en blick i sina ögon, som Albert Engström skulle uppskattat. Alys satt kvar vid den härjade kaffebrickan och lyssnade välvilligt till mina senaste öden, varpå vi i kompis undersökte den andra ringen, velociped-diton, vilken nu befanns användbar, så att vi kunde fortsätta.

Så började vår gemensamma färd, som endast skulle räkna trenne dagar, varunder jag oavlåtligen bemödade mig att ingiva Alys förtroende för hennes

självslagne riddare. Ty fastän hon bjöd till att se morsk ut, samt onekligen besatt den gudagåva, som ligger i sinne för humor, var hon egentligen den skyggaste lilla älva, som någonsin trampat en bicykel, och då vi ilade fram genom Tavastlands vildsköna ödemarker, där "Skogens tystnad" ännu rider på sin enhörning liksom på Böcklins tavla, kastade hon ofta skrämda blickar in i furornas halvdunkel, som om hon fruktat, att någon svulten ättling av stora ofredens bistre kivekäs med dragen puukko skulle rusa upp ur sitt gömsle vid landsvägskanten. Hon anförtrodde mig hurusom hon hela vintern tiggt sina föräldrar att få fara den vägen ensam, ehuru hon i sitt stilla sinne tyckt, att det ändå var en smula kusligt.

Gud allena vete, vad kvinnfolk egentligen ha för logik!

Hon var ett sådant där litet lättskrämt huvudstadsbarn, van att ständigt konvojeras, och av friluftslivets poesi förstod hon föga. De se bra litet, dessa stackars burfåglar, vilkas synvidd alltid avklippes av en stenkasern; aldrig ha de reda på väderstrecken, och deras lokalsinne förstöres av gatornas namnuppgifter liksom deras oxeltänder av förmiddagsbesöken på konditorierna. Ehuru hon skådat aderton somrar, hade hon aldrig iakttagit, huru deras himmel från zenits jublande azur, denna färg, som ej kan framställas på duk, gradvis förtonar i horisontens skira blekblå, hade aldrig tjusats av de gripande sekunderna före en åskby, då alla träd och alla djur äro stumma, då svalorna vina utefter marken med hastigheten av ett huggande svärd och endast fiskmåsen ängsligt skriande höjer sig som en rörlig, snövit fläck på den blyblå molnväggen, där en svag, svavelgul skiftning säger, vad som

komma skall. Hon kunde tvivelsutan skilja på de finaste skiftningar hos olika sorters siden, men hade aldrig lagt märke till insjöns tusende nyanser, beroende av tid, vind eller strandens och skyarnas skuggor.

Under en lång levnad skall du aldrig hinna med mer än några fattiga sidor i naturens väldiga foliant, och jag kunde ju egentligen så ytterst litet därav, men det lilla jag kände till sökte jag meddela henne omväxlande med det jag, iklädande mig en tjänares skepelse, pumpade och oljade hennes velociped, förde hennes lätta packning och styrde med litet av varje. Alys å sin sida var till stor nytta därigenom, att hon någorlunda behärskade finskan, en ovärderlig fördel i dessa trakter. Innan vi träffades, hade jag mången gång haft det ganska svårt att göra mig förstådd på gästgiverierna med min knaggliga finska och hade ofta haft anledning att önska mig tillbaka till landet på andra sidan havet, där till och med bönderna tala svenska. Men nu var det ingen nöd längre, ty Alys var tolk, och voro vi någonsin på vippen att komma vilse, hjälpte hennes fråga: Mistä tie käy (vart går vägen) oss ständigt till rätt igen.

Den del av Tavastland vi genomforo påminner i mångt och mycket om Sörmland. Olikheten är närmast skillnaden mellan moll och dur. Det är en nejd av idel åsar och sjöar, väldiga, barrskogsklädda åsar och oregelbundna, örika sjöar. De susa ej, dessa furor, som deras kusiner, de språksamma björkarna, men i deras dunkla valv höres av evighet en sakta viskning, en outtalad fråga, för skygg att taga ordets dräkt. I de skyddande höjdernas hägn drömma de långa, smala vikarna i ro för vreda vindar. Stormen når dem aldrig, den härskar endast däruppe, dess väldes gränser hinna ej hit. Det vilar

frid över dessa fagra sjöar, lugna och djupa som en nordisk tänkares öga.

Det är de vida skogarna kring de blå vattnen, som givit klaven till det finska som det svenska kynnet. Det är här det talar, detta sorglösa vemod, denna stumma längtan, som vilar innerst vid nordbons trygga hjärta. Det är här de sjungit, folkvisornas ljungbekransade diktare, de glömda skalderna av fordom, vilka hand i hand vandrat in i förgätenheten, men vilkas runor skola höras så länge furorna sträva mot himmeln, så länge sjöarna blicka mot solen.

Jag minnes så väl den första aftonen Alys och jag reste tillsammans. Vi hade tagit in på Onkkala gästgivaregård i Pälkäne by, där vi ställt kvar våra velocipeder för att klättra upp på Syrjä ås, från vars breda rygg vi sågo den heta augustidagen blekna bort. Blanka vatten lågo runt omkring i dalarna; norröver Pälkänevesi, i söder Mallasvesi och långt, långt i öster över de taggiga skogstopparna den silverglittrande Roine, som Topelius besjungit och vid vars strand drottning Karin på det ensliga Liuksiala lyktade sin brokiga levnad. Här och där skymtade i en lummig park av lind och alm en herrgård i den gamla hemtrevliga, finska stilen, som här går igen nästan överallt; en lång, gulmålad tvåvåningsbyggnad med vitmenade fönsterposter och tjärat tegeltak, som sluttar åt alla fyra väderstrecken.

Solen låg bakom ett vitt moln, vars kanter lyste i guldkarmin och med väldiga, majestätiskt rundade konturer likt en av Michelangelos marmorgrupper. Småningom blev dess undre rand allt mer bländande, och så syntes plötsligt solen, solen som sjönk. Alys satt i tankar; åtminstone såg det så ut; huvudet var något uppåtlyftat och händerna knäppta över

knät. De sista strålarna förgyllde hennes obetäckta huvud, där hon envist kisade mot väster.

"Ack," sade hon, "vad solen går ned hemsk och blodröd; de påstå, att den var likadan aftonen före Oravais."

På återvägen till byn föreslog Alys, att vi skulle kalla varandra vid namn — det hade ju varit rent av löjligt att gå och titulera varandra där borta i ödemarkerna alldeles som i en badhuspark med flirt och mammor och mässingsmusik. Vi hade verkligen haft den sannerligen sällsynta flaxen att icke behöva förlägga vårt första sammanträffande till en trång, myllrande balsal med ett stackars utsvultet och missförstått musikgeni vid pianot och med väggarna fyllda av konventionellt kacklande panelhöns, de där med smink och puder kämpa för livet en ojämn strid mot den allt härjande förgängelsen. Nej, omständigheterna vid vår bekantskap förde fastmer tanken tillbaka till de klassiska postdiligensernas äventyrsfyllda tider, som givit stoff åt så många tredelarsromaner, de där ständigt fylla översta hyllan på de gamla herrgårdsbiblioteken i min hembygd och mellan vilkas styva, guldkantade duodesblad du kanske ännu kan finna den vita ros, din mormors mormor lade dit aftonen innan den unge fänriken for bort att med värjan i hand låta sitt liv bland de tappre på Rautavesis is.

Men vidare i texten. — Sedan vi vilat över i Pälkäne, fortsatte vi åter mot norr mot Kaivanto och Tammerfors över den gudomliga Käjsaråsen, om vilken den tredje Gustav skall hava fällt de bevingade orden: "Här måtte det visst varit djävulen frestade vår Herre, då han visade honom all världens härlighet."

Det händer mig ofta, och jag tror mig dela

detta med mången, att vid anblicken av en storslagen natur en pinsam, förödmjukande känsla smyger sig på en av att man aldrig är i stånd att till fullo uppskatta, huru skönt det i själva verket är, att man aldrig helt kan erövra dess innersta väsen. —

Jag frågade Alys, om hon märkt detsamma, men hon menade, att allt var ganska gott som det var, samt att jag verkligen borde kunna hitta på något trevligare att tala om den lilla tid, som numera återstod av vår gemensamma färd. Jag medgav detta fogligt, och så trillade vi in till Tammerfors på dessa jämmerliga finska landsvägar, vilka ständigt äro misshandlade av tvenne kvartersdjupa hjulspår, beroende därpå, att alla fordon, vilka trafikera dem, hava precis samma avstånd mellan hjulen.

Det är alldeles märkvärdigt vad somligt folk, mig likvisst undantagen, bliva törstiga under en sådan där velocipedfärd. Jag minnes hurusom jag en gång i sällskap med en äldre kamrat hjulade från Uppsala till Sala. Vid varje större bondstuga eller gästgivaregård skulle han prompt in och ha sig en halv öl under förevändning att hava fått en fluga i halsen, vilken naturligtvis måste dränkas. Jag lät honom visserligen hållas till en tid, men till sist trött på alla dessa avbrott rådde jag honom att hålla munnen sluten under återstoden av färden, ty i annat fall, profeterade jag, skulle det ideliga öldrickandet komma honom att icke blott svälja flugor, utan vad värre var, att *se* dem, antingen de existerade eller ej. — Varpå han fann sig genomskådad och lovade bättring.

Mais revenons à nos moutons!

Suomis Manchester har en utomordentligt härlig belägenhet, men allt vad som skulle fresta till att ge den epitetet idyllisk bortmotas obarmhärtigt av

bomullsspinneriernas ångskorstenar. Vi åto middag på Societetshuset, en alldeles oförgätlig middag för resten. Alys ville ovillkorligen titta på matsedeln och beställa själv, varav den omedelbara följden blev, att hon tog Gud i hågen och åt tre efterrätter i sträck. Men när hon så ville börja med den fjärde, hotade jag bestämt med att gå från bordet och ställa till stor skandal, om hon inte tog något ordentligt, varpå Alys blev på mucken och sköt fram underläppen alldeles ohyggligt samt förklarade, att jag var en ryslig despot, tills hon omsider med den veritabla finska envisheten grep sig an med en entrecot, stor och rund som en septembermåne.

Innan vi satte oss till bords, hade jag emellertid helt flyktigt sagt till portiern att ställa i ordning rum för oss. Sedan vi slutat middagen, och en halvflaska Perier-Jouet fullständigt blidkat min lilla reskamrat, gingo vi ned och drucko kaffe.

Alla färdens mödor och besvärligheter voro nu glömda, såsom det oundvikligen plägar heta i varje hyggligare resebeskrivning. Jag drog lättjefullt långa rökmoln ur en Bocks Regalia; Alys trallade på en fransk visstump, snattade för resten sockerbitar ur skålen, då hon i sitt hjärtas oskuld trodde att jag inte såg henne, och allt andades frid och harmoni. Då kommer portiern fram rullande sig i stoftet.

"Ville endast anmäla, att jag reserverat rummet n:o 28 för herrskapet. Charmant bostad med utsikt åt gatan."

"Rummet," stammade jag och tvärteg, ty bestörtningen betog mig målföret. Ringen, den evigt olycksaliga giktringen rann mig ögonblickligen i sinnet, och kallsvetten stod mig i pannan såsom den aldrig gjort sedan den evigt minnesvärda dag, då jag under sista kejsarkröningen i Moskva trots

den strängaste polisbevakning listade mig genom Frälsarporten in på Kremlin.

Jo, så går det när man hjälper kvinnfolk med velocipeder, tänkte jag och stirrade idiotiskt på Alys.

Den stackars ungen var fasligt illa däran också, det såg jag tvärt. Men kvinnans list är stor, och hon hämtade sig genast och stammade med rodnaden på kinderna och blicken på bordduken:

"Ser ni... vi äro alldeles tvungna att ha två rum, för min man... han... han snarkar så förskräckligt."

"Ja, det är fullkomligt riktigt det," bekräftade jag med en lättnadens suck över att skymta en utgång ur labyrinten. Jag snarkar så förfärligt, att jag väcker mig själv ibland... ja, det förstås... inte precis... men ja... ja kvicka er nu och gör som frun säger. Ske hennes vilja!"

Och jag blinkade åt honom på ett sätt, som skulle innebära, att jag stod alldeles förtvivlat under toffeln. Karlen trodde naturligtvis, att vi voro spritt galna båda två, men han var tydligen dresserad i den högre skolan, ty inte ens skuggan av ett leende eklärerade hans välrakade kanikansikte, då han upplöste sig i bugningar, med den lugnande försäkringen, att vi kunde lita på honom. Då vi blevo ensamma igen, hade Alys ett fasligt bestyr med sina handskknappar, och jag visste verkligen inte vad jag skulle taga mig för, tills slutligen förlossningen kom i form av ett lättande gemensamt skratt.

Ack, när tvenne ungdomar, vilkas sammanlagda ålder uppgår till omkring 40 år, äro överlämnade att taga sig fram på egen hand, kan det rakt inte hjälpas, om man hakar upp sig litet då och då.

Dagen därpå var trist; det var vår sista gemensamma. Medvetandet härom lade sordin på våra

sinnen. Vi gnabbades inte, vi flirtade inte, vi visste rakt inte huru vi skulle befria oss från den tyngande känslan. Avskedets röst hördes allt tydligare. I skogens sus, i fåglarnas sång, i vassens prassel var den oss till möte.

De rödmålade kilometerstolparna drogo oss endast alltför hastigt förbi, och slutligen kommo vi till det vägskäl, där våra vägar skildes. Långa avsked äro nu ett oting, och vi hade kommit överens om, att vårt skulle bli så kort som möjligt.

"Du skriver väl," sade Alys räckande mig handen till avsked.

"Nej, varför så? Är det inte bättre att låta minnet av dessa dagar bli som ett slags meteor, inte en —"

"Inte en komet med en svans av brev, menar du." Alys försökte skratta, men det gick inte riktigt bra; vad mig ankommer, gjorde jag inte ens något försök...

Därpå sade jag något helt annat, och sedan sade Alys också något helt annat, och så minns jag inte riktigt, hur det var, tills jag såg hennes vita klänning försvinna vid vägkröken, bland tallarna.

Då satte jag mig ned på vägkanten och sörjde mitt väna, brunögda, soliga sommarminne, och jag tänkte på Verlaines strof:

La vie est brève,
un peu d'èspoir,
un peu de rève
et puis bonsoir.

Det vore synd att säga, att mitt humör var rosenfärgat den gången. Allting var så eländigt trist och urlakat som en söndagseftermiddag i Uppsala

mot höstsidan, och i andanom såg jag det gråa, oundvikliga öde, som slutligen skall drabba dig och mig och lejonparten av oss alla Alma Maters barn, som skalden ju ändå dubbade till ljusets riddarvakt.

Ty huru ofta gestaltar sig icke vår framtid till fem timmars tjänstgöring på ämbetsrummet och om somrarna sex veckors semester bortgäspad i en gisten sommarvilla åt Vaxholmshållet i skötet av en lika talrik som älskad familj samt vid sidan av en god och trogen maka, som en givmild försyn en gång skänkte dig till bordsgranne på en nyårsmiddag hos din chef och som slutligen lyckats hypnotisera sig till den övertygelsen, att du var den förtrollade prinsen, just du och ingen av de andra sju och sjuttio, vilka före dig, den ene efter den andre, varit föremål för hennes flyktiga bevågenhet, innan ni båda funno varandra, innan du blev den siste i den långa raden. Ibland tycker du kanske, att det varit lugnare, om du varit den näst siste, och är gramse på ödet, som slog ned fällbommen just efter dig, men det båtar dig mycket, mycket föga att tycka så, min stackars vän. — Enfin Malherbe vint, skriver Boileau.

Och detta med tjänstgöringen och semestern och sommarnöjet och familjen och makan år ut och år in, tills du nått den ålder, då staten berättigar till ett av pension idealiserat ljuvt göra intet, på det att du med mindre delat intresse skall kunna följa giktens olika stadier. — Och allt det där ge de sig till att kalla livet, ja, mången finnes väl, som inbillar sig, att det även är så. Men därborta i larmet och dammet och trängseln, där finnes ett annat liv, det liv du drömde om, innan du förvandlades från människa till kugghjul, och till vars avlägsna brus du lyssnar som Richard Lejonhjärta till Blondels sång.

Där löper lappen på hala skidor utför stupan, framöver slätten, mot hemmet, vars rökiga tranlampa lockar i fjärran; där glida gondolerna fram över Lidos svarta vatten, medan klara, sorglösa röster tralla på Funicoli-funicola, där skalla örondövande handklappningar blandade med de nervsvagas gälla skri, när Plaza de toros bloddränkta damm yrar högt i sky och den vrålande tjuren vid skrällande fanfarer med genomborrat hjärta störtar vid den bugande espadans fötter...

Du vet, att allt det där finnes till i den minut som är — ack, vem vet det väl bättre än du! Men du är ur leken då, du sitter i någon slags kommitté och ökar i vikt och inbillar dig vara oumbärlig för fosterlandet. Men ibland vaknar du upp ur dvalan; nordbons eviga längtan till södern, denna längtan, som dödade Nicander, griper dig med sitt fasta grepp. Din brokiga ungdoms härliga vildfågelsliv står för dig i sina klara, solskärpta konturer — och då, vad gåve du inte för att få vara med därute, *för att få vara med själv!*

Aldrig har väl Ibsen blivit bättre förstådd, aldrig har han ryckt oss närmare in på livet, än då han gjorde den där i sin stora sanning så obarmhärtigt gripande scenen mellan Borkman och Foldals dotter, då John Gabriel går däruppe ensam och glömd och vet, att någonting är i görningen därute bland människorna, går och grämer sig till döds att ej få vara med själv och fatta händelsernas roder med sin årbräckta härskarehand. — Vid ett sådant tillfälle är det oändligt mycket intressantare att iakttaga dem som befinna sig framför än bakom rampen, detta eldstreck, som är draget mellan verklighetens och diktens riken — — — — — — — — — —

I en av dessa funderingar skäligen utkyld sinnes-

författning trillade jag emellertid halvt omedvetet den ena milen efter den andra, tills jag blev så hängsjuk och uppgiven, att jag ordinerade mig den sista av de kvarblivna smörgåsarna jämte le beau reste av konjakspluntan — varigenom min filosofi osökt slank över från den stoiska till den epikureiska riktningen. Nå ja, mig veterligen har ingen vunnit vare sig pengar eller ära med att hänga läpp. För resten, när allt kommer omkring, vet man ju aldrig vad som kan hända — och allt möjligt kan ju hända, när allt kommer omkring. Vem vet, måhända bliver det mig förunnat att finna en spritt språngande ny lösning av det gamla problemet att "inom Sveriges gräns erövra Finland åter".

Nej, nu har jag inte tid med dig längre. Förmodar, att vi stöta tillsammans på jubileet i september samt att du antecknat dig på marskalkslistan. Kalle von K. lovade att komma över till oss för att representera de finska bröderna samt utfäste sig högtidligen att medtaga sitt goda humör i kappsäcken, även om han skulle få betala övervikt eller tulla för det. Som du vet skola vi tillsammans med lundensarna uppvakta majestätet i huvudstaden, varpå det stora studentmötet i Uppsala omedelbart vidtager.

Till dess farväl!

Din gamle Kustaa.

THE FIGHTING TEMERAIRE
OCH HANS HALVBRODER

Jag sitter uppe i gavelrummet på den gamla gården.

På taket av manbyggnaden finnes en väderflöjel av järnbleck, som suttit där, jag vet inte huru länge. Den är fastrostad och rör sig ej. Vårens snälla sunnan och höstens stygga nordan hava strukit fram däröver. Men den pekar oavvänt åt samma håll.

En gång, då jag var bortrest, smög sig en niding upp på taket med en flaska matolja och en fjäder. Hunnen halvvägs, gled han ned i backen och slog sig halvt fördärvad. — Det finnes en försyn även för fastrostade väderflöjlar.

Jag sitter i gungstolen med pipan i munnen och är nästan lycklig. Jag har suttit på stora banketter med sju sorters glas framför mig och vackra, baraxlade damer bredvid mig, allt medan taffelmusiken spelade, suttit där och tjurat och längtat hit.

Ty detta med den fastrostade väderflöjeln och gungstolen och pipan är mitt hem!

När jag gungar tillbaka, knarrar en golvtilja. Den har knarrat så långt jag kan minnas och kommer att knarra så, tills vi gått bort och lämnat plats för en modern ande, vilken låter lägga in ett nytt golv.

Pipans munstycke är nästan itubitet, och dess huvud är så ihopgrott, att man med nöd kan sticka

ned en blyertspenna. När den var ung, fick jag ledigt in tummen. En gång skall en griffel bli för grov. Jag vaktar den pipan med en åldrig hasardspelares vidskepliga misstänksamhet.

Ibland är den sur och otrevlig, spottar och fräser. Då förstår jag faderns överseende kärlek för ett vanartigt barn.

När jag gungar tillbaka och ser ut genom fönstret, möter mig ett hav av grönska, ett grönt hav, schatterat i alla nyanser. Ingen horisont. Utan bara grönt — såsom jag säger — och här och var några flikar motsolsblå kvällshimmel.

När jag gungar tillbaka, ser jag allt detta genom det ena gavelfönstrets bläddriga, solslagna och grönskiftande glas. Och så ser jag ungefär halva taket av flygeln, det brutna gamla tegeltaket, litet mossbelupet, litet svartsprängt, men för resten blekt julklappslackrött, ett slags vissnat vieux rose, vid vilket mina ögon småningom vant sig.

Gården våran ligger sankt. Jag vet ingenting ljuvligare än att öppna fönstret och inandas höstkvällsfukten från den hopvuxna äppelgången därnere.

Man har sagt, att dessa dimmor äro skadliga, att de kalla sig för astma och slutligen kväva oss. Första hösten vi leva, smyga de sig genom hårduksfönstret in till oss, där vi slumra i mors knä. Sedan få de bistånd av hela världen, av bekymmer för ränta och hypotek, för nattfrost och försommartorka, av svartsjuka och grubbel.

Denna bleka, overkliga slöja, som slingrar sig kring parkens träd, den bär döden till människorna på den gamla gården. Sällan kom döden med lättare fjät.

Över mitt skrivbord sitter en liten reproduktion av en tavla, vilken är mig mycket kär. Aldrig har

jag sett den tavlan i original och får väl aldrig se den heller. Den hänger i en sal i en stad i ett fjärran land. Ibland söker jag föreställa mig huru det skulle kännas att stå framför den. Men jag kan inte beskriva det.

Den som blott en enda gång skådat Fidias bildstod av Zevs, han kan inte mera bliva helt olycklig, sade de gamla, då världen var ung.

Jag vet ingenting målat, som säger så mycket och som säger detta myckna så bra som Turners *The Fighting Temeraire.*

Det är på Engelska kanalen, mot aftonen.

Dagen har varit regnig med täta skurar, avbrutna av förstulna solblinkar. Regnig, men ej stormig, ty det zinkblå vattnet glindrar oljigt blankt i aftonrodnadens ljus. Och rynkar Kanalen en gång sin panna i vrede, slätas den ej ut så snart.

Ett djupt, svart moln laddar som bäst ur sig i fonden, men förgrunden tillhör helt den sjunkande solen. Likt en bruten melodi, en melodi i färger, brister ljuset fram, ett snyftande skimmer, som i gränslös vemodsömhet smeker *The Fighting Temeraire.*

Det väldiga slagskeppet bogseras sakta hän mot sin sista ankarplats. Mot sin sista ankarplats på Plymouths redd för att där sönderhuggas. I glödande guld flammar den galjonsprydda stäven, liksom de egendomligt svängda bredsidorna, vilkas konturer framträda såsom aldrig tillförene. Detta på grund av det höjda avståndet från vattenlinjen, sedan de tyngande kanonerna borttagits. Ty det åldriga sjölejonet kan inte längre bita. De tredubbla kanonraderna, vilka i stridens hetta flämtade eld, likt en jättes tandrad, äro tomma och håliga. Benrangelslikt teckna sig mot himlen de sina segel be-

rövade masterna, vilka så många gånger stönat under stormens famntag.

Struken är den blå amiralsflaggan, som för glada vindar fladdrat från dess stortopp, borta de glada gastarna, som mannat rå för Nelson och Codrington. Själen har flytt. Det är bara ett kasserat skrov, som går att möta timmermannens bila.

Svart och sotig, undersätsig och kraftig, men ett väsen av ett lägre slag knogar den lilla bogserbåten i väg med *The Fighting Temeraire,* lika slött oberörd av den storhet, för vilken den tillfälligtvis blivit spänd som gällde det en sillskuta från Borkum eller en kolpråm från Cardiff. — Röken från dess långa, smala skorsten, jämförd med solens ställning över horisonten, låter oss ana en svag, nordvästlig bris.

Allt är tyst, stumt, ljudlöst.

Men liksom man, sedan kistan sänkts, hör de frusna jordklumparna dämpat dovt dunsa ned från dödgrävarens spade, så förnimmes även från Turners tavla det entoniga plaskandet av bogserbåtens breda skovelhjul . . .

Aldrig har den lyktade storheten tecknats mera trotsigt bitterstolt än här.

Spelet är slutat. I stilla, ödsligt majestät skrider det vackra gamla rovdjuret in i förgängelsen med sina minnen från vattnets valplatser, från Abukir och Trafalgar och Navarino. För sitt lands ära har den kämpat, ej i vardagssläpets småaktiga nyttighet, utan på de oförglömliga hedersdagarna. Aldrig ödmjukt och tyst, aldrig tum för tum, såsom vetet spirar på fältet eller klädet växer i vävstolen, utan storvulet och myndigt, lysande och förfärligt.

Kring erövrarens bog har i ljuva sommarnätter den smaragdögda Arkipelagen slagit sina lena armar,

och Nordsjöns krabba vatten har stelnat till is i dess rigg. Allt har den skådat, de skrovliga basaltväggarna vid Vindarnas udde och Marockos taggiga kust och Birmas pagoder och Hawais eviga vår.

Och nu är det slut. Av människohand skapad, skall den av människohänder sönderslås. — Men när man läser denna stumma hjältedikt, finner man ännu en gång, att intet talar till oss så som det, vilket bleknar bort och försvinner, det som bjuder oss handen till farväl.

Sagorna säga om havets kungar, att de, då de många årens skröpligheter hindrade dem från att styra ut till ledung, ristade sig till döds med spjutspetsar. En skymf hade det synts dem att gripa sig an med fredens småvärv, att slöjda pilar vid skenet från härden eller att vakta getter på strandsluttningen.

Skenbart grymt, var det ändå vist och vackert, detta att flisa sönder *The Fighting Temeraire* till spillror, sedan den inte längre mäktade fälla utslagsrösten mellan seger och nederlag. Den slapp överleva sig själv, tvangs ej in uti nya förhållanden, degraderades inte till förrådsdepot eller karantänsstation, undgick till och med att förevisas såsom kuriositet, vilket ju annars plägar hota veteranerna på invalidhotellen.

Dock, olika båtar, olika öden. — — —

Jag minnes en liten resa jag härom året gjorde från en plats vid den inre Mälaren till Stockholm. Ledsamt som alltid var det att lämna landet, varför jag var rätt belåten med att vara den ende passageraren på det urmodiga och illa medfarna fartyg, vilket var satt att förmedla den blygsamma trafiken i de tysta farvattnen därborta i Sveriges ögonvrå.

Också denna arma kommunikationsträl, vilken,

andfådd och lungsiktigt hes, släpade sig fram från brygga till brygga, norra Mälarestranden utefter, också den hade åtskilligt att minnas från den goda gamla tiden.

Den hade stoltserat med sina plyschbeklädda soffor, sitt fernissade däck och sina åtta och en halv knop i de dagarna, då sådant ännu var något att yvas över. Den hade fört huvudstadens rika värld ut till skärgårdens brokigt glada sommarvillor. Svajiga stockholmsflickor hade flaxat likt stora granna fåglar från damsalongens vältaliga speglar allt upp till kommandobryggan, där den förekommande kaptenen var till finnandes, vackra stojande barn hade klängt och klamrat i vant och ledstänger, storrutiga och rödnäbbade engelska turister hade mätt dess däck med buktande knän och långa sjövana steg.

Putsad och prydd med flaggor och löv, med musik i stäven hade den stuckit ut på lustresor för att sedan i fuktigtljumma augustikvällar ånga tillbaka in emot Skeppsbrokajen, flammande av bengaliska eldar och omsvärmad av raketer. Med ett kölvatten, vars höjd många gånger lömskt vänt bottnen upp på små sorglösa kanoter, hade den i blankmålad och mässingsglänsande förhävelse skjutit förbi de då ännu icke alldeles utdömda hjulbåtarna med deras oviga, plumsande skovelhus och höga, kimröksfärgade skorstenar.

Så hade där kommit rivaler, båtar med flera knop, mjukare soffor och bättre kök. Så hade den tacklat av, blivit gammal och ful och slutligen smugit sig bort till glömskan därborta i de innersta, tysta Mälarevikarna, där skällkons klocka lockar i hagarna och mörtarna stå och dåsa under de breda näckrosbladen.

Någon stolthet hade den rakt inte längre i be-

håll. Det behövdes endast, att den fick se tvenne bräder lagda över en bock i vassbrynet, för att den bums, skakande som en kaffebrännare och flämtande av sinnesrörelse, skulle tulta i väg dit, i hopp att erövra någon bondpassagerare eller åtminstone ett litet fraktgods. Och när detta ibland lyckades, låg där ingen liten tillfredsställelse i den gurglande och spottande signal, varmed ångvisslan underrättade skrovets övriga ledamöter om akvisitionen.

Dock, ännu bar den Proserpinas, jungfrugudinnans namn, vilket ägarens söta flicka en gång rodnande stammat, då den döptes i en flaska Veuve Cliquot. — De hade återsett varandra, dessa två, många år senare hade de återsett varann. Men då voro de båda övertygade, att den ena inte längre kunde känna den andra igen.

Tiden förändrar oss alla, men resultatet blir vanligen detsamma.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Nu gungar jag stolen tillbaka. Det knarrar i golvplankan. Jag ser ut, men kan inte längre urskilja flygelbyggnadens gaveltak för kvällsmörkrets skull. Dimman hade fallit på, och parkens stora träd svepas i fantastiska slöjor.

Gonggongen ljuder nerifrån förstugan.

Det är tedags, priffedags.

Jag knackar ur pipan och går ned.

TVÅ NYGIFTA OCH EN BANJO

När som Lill-Annie äntligen efter många svårigheter blivit bevekt att taga godnatt och lockats i säng och somnat mitt i en saga med sin favoritdocka på armen, kom hennes mamma in till Lennart och mig, där vi sutto och spunno över våra groggar. Och hon förmälte, att maten var i ordning.

Nåja, vi gjorde oss ingen brådska — ingen människa gjorde sig någon brådska där på gården. Utan sedan vi talat till punkt, druckit glasen i botten och knackat ur piporna, sporde Lennart:

"Hur var det, Annie?"

"Jo, hjärtandes, kräftorna äro längesedan utburna. Och jag är så rädd att de kallna."

Då hängde vi en schal över hennes axlar, togo våra mössor och begåvo oss ned i bersån, som ett par granna japanska papperslyktor förvandlat till sagans slott.

Det var en stilla, kolmörk augustikväll.

Lennart spådde, att det skulle bliva regn till natten.

Annie påstod, att det hade hon haft klart för sig hela tiden.

Och jag föreslog, att Annie skulle sjunga ett litet tag efter maten, ifall Lennart hade kvar sin gamla banjo.

"Min banjo, sade du — jo, komme den bort, bleve vi då rent otröstliga. — Eller hur, Annie?"

"Jo, den är allt det bästa jag rår om, näst dig och Lill-Annie."

Jag begrep aldrig ett dyft, utan förmodade, att det hela var någon hemlighet dem emellan. Men sedan vi ätit, gick värden in efter det besynnerliga instrumentet.

"Det här strängaspelet har Annie och jag dragit oss fram på i fem dagar, må du tro. Och *sådana* dagar sedan. Es war ein Traum."

"Ja, det är du då rakt tvungen att berätta," utbrast den lilla frun med ett kort skratt och en av dessa blixtsnabba sidoblickar, som så många, många gånger för så länge, länge sedan satt hjärtat i halsgropen på mig själv och andra med mig.

"Nej, du talar mycket bättre om det själv."

"Men jag måtte väl i all sin dar veta, att du har lättare för att uttrycka dig, än —"

"Tvärtom, det är du som —"

"Det torde nog vara bäst att Lennart får dra på," tillrådde jag. Ty det var nu deras vana att hålla på så där. De hade varit nygifta oavbrutet i fem år.

Lennart tog fram en cigarr, snoppade den omsorgsfullt framtill, tände den sedan i galen ända och drog några hastiga bloss. Utan att märka det själv flyttade han sin stol en smula närmare Annies. Och jag såg på hans ögon, att han var mycket långt borta, att hans tankar rest till en soligare breddgrad.

"Ja, då är det väl bäst att börja från början. — Ser du, det var på självaste bröllopsresan. Vi karlar ha ju för oss, att det är lika trassligt att resa i sällskap med en nygift fruntimmersflicka som

med en ljuskrona av kristall eller någonting i den där stilen. Vi tro, att de oavlåtligt hålla på med attacker och svimningar och sådant där, som vi läst om i beskrivningar på det högre sällskapslivet. Och vi känna oss smått smickrade över det hela. Ty det framhåller ju huru rasande kavata vi själva äro. — Men du har inte en aning om, huru duktig Annie var. Alldeles som ett par kamrater, ser du, gamle gosse.

Hade nu ständigt tänkt mig saken som så, att min bröllopsresa skulle bukta sig alldeles lika självsvåldigt som min ungdoms irrfärder i fjärran land. Därför tillverkade vi inte heller i förväg någon reseplan, som kunde klavbinda vårt godtycke. Utan bara vi väl hunnit utom Sverige, skulle vi styra kosan varthelst hågen drog oss. Också genomförde vi detta till den grad samvetsgrant, att jag ibland inte ens var fullt säker på vart det skulle bära av, då jag stod vid biljettluckan.

Tja, det är nu så, att kuskar man omkring någon tid på kontinenten, så bär det förr eller senare av till Italien. Alla vägar bära mera eller mindre direkt till Rom. Och vi sluppo ej heller undan. Ena morgonen åto vi Paradieswurst i Innsbruck, och kvällen därpå drucko vi något dåligt toskanavin med anspråksfull etikett på en osteria i Blommornas stad.

Jag var verkligen ganska schackmatt, alldenstund jag stått i kö inemot en timme för att köpa ett par biljetter till en konsert dagen därpå. Just då jag fått biljetterna i fickan, vände sig en herre i ljusgrå regnrock till mig med förfrågan, om jag ville avlåta dem mot ett högre pris. Jag grymtade ett tvärt nej, gled förbi honom ut på gatan och skyndade mig till hotellet, där Annie väntade mig.

Så drevo vi en stund på gatorna och hamnade,

som sagt, på en osteria någonstans i närheten av Loggia dei Lanzi.

Plötsligt blir Annie alldeles kritvit och börjar storstirra, inte på mig, förstår du, inte på mig, utan på min rock.

'Lennart, du är bestulen!' flämtar hon.

Jag för handen mot innanfickan. Plånboken är försvunnen. På utsidan av rocken gapar en ojämn, kvartersbred lucka, synbarligen uppklippt med sax. Det var således den vägen plånboken gått. Jag känner efter i vänstra västfickan. Klockan är borta. Jag trevar i den högra, där jag, som vanligt, brukade ha en näve småslantar. De äro sin kos. Då tänker jag på mannen i regnrocken, som ville att jag skulle avstå konsertbiljetterna. — Vad han saknade, yrkesskicklighet fattades honom ej.

'Vi måste vända oss till polisen,' fortsätter Annie.

'Ack, du lilla lamm, italienska polisen!!'

'När väntar du nästa penningremiss?'

'Om fem eller sex dagar.'

'Men det är ju en evighet dit.'

'Om vi skulle ta och vigga hos hotellmänniskan, du.'

'Nej, det vore för obehagligt. Bättre då att telegrafera hem i morgon bittida efter en telegramväxel. Men, trösta mig, vad de skola bli ängsliga därhemma,' suckade Annie. — Ty det var ju alltid hennes pappa som släppte till mässingen, förstår du.

Ja, vi voro, som sagt, ganska rådvilla, båda två. Vi voro som de två barnen i storskogen. Vi visste inte rätt vart vi skulle taga vägen.

Men Annie tog fram sitt stackars lilla spektakel till portmonnä och började rada upp pengarna framför sig på bordet. Där fanns — aldrig i livet glöm

mer jag de där slantarna — där fanns nio lire, fyra soldi, två centesimi, två halva floriner, en tioöring och en av mina byxknappar, som Annie glömt att sy fast. Ja, det var nätt och jämnt, så att vi kunde taga oss från osterian. Men sedan stodo vi också *vis-à-vis de rien.*

Inte var det så farligt med hotellräkningen, ty den behövde vi ju inte betala förrän vi reste, helst vi hade så stort bagage. Nej, det ledsamma var just detta: att vara utestängd från den allra obetydligaste lilla dårskap under fem långa dagar.

Nå, bäst jag satt där och grubblade över någon utväg, började Annie skratta — ja, du skrattade verkligen alldeles besatt. Detta gjorde mig, om möjligt, ännu oroligare. Jag fruktade för, att det var början till en attack.

'Nu har jag det, nu har jag det,' ropade Annie.

'Vad är det du har, min lilla ängel?'

'O, vad jag ändå är kvick, du Lennart, och vad du fått för en fiffig liten fru!'

Men jag bara gapade.

'Vi ska konsertera, du! Och vi ska —'

'Min egen vän,' avbröt jag tvärt. 'Det här har visst tagit dig en smula för hårt. Tror du inte det vore lämpligast att återvända till hotellet. Du är uppjagad och ansträngd, men bara du får sova, så blir det nog bättre.'

'Men du lilla åsna, hör du inte vad jag hittat på. Vi ska kläda ut oss litet grand och sedan gå omkring på gator och gårdar och sjunga till din banjo.'

För ser du, banjon hade jag tagit med mig. Och om kvällarna på Rhen hade vi sjungit *Am Rhein, am Rhein, da wachsen unsre Reben* och *Ich weiss nicht was soll es bedeuten,* till den grad, att

tyskarna glömde slå igen locken på sejdlarna. Och då skall det gå bra långt, kan en veta.

Så att när jag fick förslaget i dess helhet klart för mig, kunde jag inte hålla mig värdig, jag heller. Utan där sutto vi, stora gamla människorna, i ett främmande land med knappast en vitten på fickan och storskrattade och hade gudaroligt åt ett missöde. Sedan höllo vi krigsråd, och morgonen därpå hade vi vår plan klar för utförande. Och den gick ut på att vi för fem hela dagar skulle förvandla oss till gatumusikanter.

Repertoaren beredde oss inga bekymmer, ty den kunde näppeligen vara mera rikhaltig. Vi behärskade både *Djupt i havet* och *Ritsch-ratschfilibom* och *Si vous n'aves rien à me dire* och *Yankeedoodle* och *Lycklige Jim* och *Den tappre landssoldat* och *Let me dream again* och *Savolaksen Laulu* och *Les trois tambours* och allt det där.

Men det var ju inte möjligt att uppträda som vi gingo och stodo, utan jag tog på mig en gammal blanksliten bonjour, som jag brukade använda, när jag satt inne och skrev, och ett par byxor, som blivit totalt fördärvade, då vi klättrade uppför — eller, rättare sagt, då vi hasade oss utför Taunus. Och Annie knöt en halsduk om huvudet och en schal över axlarna och prålade för resten i en sönderfransad sidenunderkjol, som —"

"Men, Lennart då, inga närmare detaljer!" — kom det förskräckt och skrattande från den lilla frun, som sakta knäppte på banjon, medan hennes herre och man förde ordet.

Han nickade, tände en ny cigarr och fortsatte:

"Men vad tror du portiern skall tänka när han får se oss utspökade på det här viset,' undrade Annie. 'Och alla hotellgästerna sedan! —'

'Han tänker ingenting alls, du oskyldiga lilla lamm. En kontinental portier vet inte vad förvåning vill säga. Det har hunnit värka ur honom redan under hans utveckling från borstis till kypare. Han har säkerligen sett andra turistdårar för sitt nöjes skull krypa på knäna uppför Rigi Kulm eller spleensslagna engelsmän draga en skottkärra baklänges mellan Paris och Lyon. Tänker han över huvud taget något, så tänker han, att det gäller ett enkelt vad, som har mycket litet av storhetsvanvett över sig.'

Första dagen dristade vi oss inte riktigt ut i vimlet, utan höllo oss företrädesvis på mindre bemärkta platser. Men framgången gjorde oss genast morska. Och redan dagen därpå gingo vi alldeles vart som helst — ja, just framgången, ser du bror.

Ty dessa florentinare hade ju visserligen hört alla Italiens otvättade gatumusikanter med deras tamburiner och positiv. Men blonda människor, nordbor, *inglesi,* vilka parodierade trubadurer, var något alldeles nytt för dem, liksom våra melodier. De, som intet annat hade att giva — och de voro flertalet — skänkte oss sina applåder; de andra bestodo oss både handklappningar och soldi.

Nåja, de följande dagarna blevo vi, som sagt, djärvare. Vi läto höra oss på Piazza della Signoria, vi vandrade sjungande förbi Piazzola Michelangelo, följande stadens stora snobbränna Viale dei Colli bort till San Miniato. Hela förmiddagarna strökо vi omkring i skuggan av Giardino di Bobolis alléer. Och alltjämt sjöngo vi, och alltjämt knäppte Annie på banjon — just på den där gamla banjon — och neg och smålog.

Men när skymningen bröt in, återvände vi till hotellet, klädde om oss och räknade över dagens

kassa. Inte tillät den oss några extravaganser i de frestande guldsmedsbutikerna vid Ponte Veccio, där Cellinis ättlingar forma sina smycken och infatta sina turkoser efter höga föredömen. Men rätt aktningsvärda belopp brukade vi i alla fall ha skrapat ihop, isynnerhet om vi ej frånräknade de många falska mynten — jag minnes huru det grämde oss, när vi en afton funno en tjugulire, där bladguldet var så illa påsmetat, att det färgade fingrarna. —

Det är i alla fall smittsamt det där bohèmelynnet! Det grep oss genast. Huru mycket vi höstat in, aldrig sparade vi en vitten till morgondagen. Och ändå visste vi, att ett oväder påföljande förmiddag skulle gjort oss tomhänta.

'Inte blir det regn i morgon inte,' det var hela vårt argument. — Och det regnade aldrig.

Klockan sju gingo vi med det övriga sällskapet till dinern i korrekt aftondräkt, åto nio rätter mat och pratade en massa grannlåter om de där gamla florentinska målarna, vad de nu heta allt. Och sedan åkte vi till någon teater eller någon annan rolighet, där vi kanhända sutto sida vid sida med någon av den gångna dagens välvilliga musikälskare.

Nåja, en vacker dag, då vi kommo hem från vårt vanliga förmiddagsarbete, möter mig portiern i vestibulen med en avis om en rekommenderad försändelse.

'Tro mig,' sade han i det han lämnade mig den med en bugning, som tillät oss att följa hans nackbena till slutet, 'tro mig, i morgon komma både madame och monsieur att anlägga en mycket mindre målerisk toalett, då de gå ut att beskåda stadens sevärdheter.'

Vi voro således genomskådade. Visserligen var han alltför väldresserad att tillåta sig ett skratt eller

ens ett småleende. Men han kunde dock ej neka sig nöjet att mäta oss från topp till tå med minen av en alldeles ovanligt erfaren skyddsängel.

Nå, den där avisen gjorde oss då egentligen ingen vidare glädje. Ty nu voro vi ju med ens degraderade till ett par mycket vanliga små turister. Men Annie var långt ifrån trött på sina unga lagrar, och hon höll styvt på att vi skulle fortsätta åtminstone ännu några dagar. Och jag ville ej motsäga henne, fast jag hade min egen tanke om saken. Och påföljande morgon såg även hon frågan från dess enda synpunkt.

'Nej, Lennart,' sade hon, 'det blir inte detsamma i dag. Det blir aldrig mer detsamma. Man sjunger inte på samma sätt med ett kreditiv på fickan, som då det gäller att knoga ihop tjugu lire till ett par teaterbiljetter. Det är meningslöst att fortsätta.'

Så hade då banjon bokstavligen spelt ut sin roll, och vårt korta bohèmeliv var till ända. Men det blev ändå vårt bästa minne från detta besynnerliga land, som fött både Savonarola och Macchiavelli, både Garibaldi och Luccheni, där fiskarens från Genesaret ställföreträdare disponerar över två och ett halvt tusen miljoner lire, där statsskulden kunde betäckas ensamt med försäljningen av Rafaels gobelänger, allt medan generationer förkrympa av brist på salt.

Och mötte jag honom ännu en gång, mannen i regnrocken, som bestal mig den första aftonen i Florens, skulle jag trycka hans hand och tacka honom för några av de oförgätligaste dagar livet gav oss.

Så ha vi hållit ihop i lust och nöd, Annie och jag. Och, huru hjulet än vände sig, alltid var vägen

lika lätt och lika rak. — Nu skall du sjunga en stund, Annie, innan vi gå in, ty regnet är genast över oss. —"

Och allt medan det ljumma augustiregnets första droppar fuktade den lilla syrenbersåns törstiga blad, lade hon banjon på sitt knä och sjöng med sin rena, mjuka sopran, vilken nyss vyssjat Lill-Annie till sömns däruppe:

Let me see her once again,
let her bring her proud dark eyes
and her petulant quick replies;
let her wave her slender hand
with its gesture of command,
and throw back her raven hair
with the old imperial air;
let her be as she was then
the loveliest lady in all the land
Iseult of Ireland.

JULENS FÖRRIDARE

Det blir allt sällsyntare, folket som sitter vid kanten av vägen och blott ser på huru människohoparna blint rusa fram om varandra.

Morbror Jan-Baltus var en av det folket. För resten var han inte min morbror mera än din, utan han var allas.

Och till och med han hade en gång funnits däruppe på vägen, hade knuffats och armbågats med patrasket, innan han vek åt sidan och slog sig ned där han trivdes. Tjänstfolket titulerade honom kungl. sektern. Och detta med rätta. Ty i sin ungdom skall han hava suttit vid protokollet i något av departementen. Men han dugde inte ens till att skriva rent vad andra tänkt. Utan herrgårdsbarn född, hade herrgårdslivet snart tagit honom åter med hull och hår.

Än här, än där var han till finnandes. Om somrarna bodde han vanligen på Gärsta, vilket ju ligger alldeles vid Östersjön. Där hade han alla sina fiskedoningar samlade och höll till mest hela dygnet ute på fjärden. Mot hösten reste han till Vallö, där han brukade stanna till dagarna närmast före jul, då han kom hem till oss på Tongsta.

Aldrig blev det riktigt jul, förrän morbror Jan-Baltus gjort sin entré. Därför döpte vi honom till

Julens förridare. Och det namnet fick han behålla livet ut.

Långt, vitt skägg borde han haft och skälmskt glittrande stjärneögon. I grått vadmal skulle han ständigt gått klädd och ohörbart borde hans lilla gestalt tassat över golvet.

I stället var han lång och spenslig med det fulaste och vänligaste ansikte. Det borstiga, glanslösa, grå håret var stubbat, liksom de täta mustascherna. Huvudet var matematiskt klotrunt; och mitt i det årbitna ansiktet satt en lustig, trekantig näsa under ett par närsynta små pepparkornsögon utan bryn.

Nej, av barndomssagornas kolorerade tomtenissar fanns där intet. Men ändå var han såsom skapt för julen. — Allt vad de gamla annars hunnit glömma i livets kamp kom han ihåg. Föga hade han haft att skaffa med den vardagliga nyttigheten. Aldrig hade han haft hustru och barn att sörja för, aldrig ett ämbete att förvalta. Han var lika förtjust i sötsaker som en pensionsflicka, och i hans stora läderkoffert lågo ständigt ett halvt dussin band av Scott, Cooper eller Dumas. Nämnde man musketörerna, blixtrade hans ögon av toutes les gloires de France.

"Plättar med hjortronsylt och hjältedater är Jan-Baltus valspråk," brukade pappa säga.

På det området han gjort till sitt hade han de mest utpräglade begrepp. Han dyrkade formen med samma andakt som en ceremonimästare.

Vi kunde få traska med honom genom halva skogen, innan han äntligen hittade den julgran han drömt sig. Gles måste den vara, med grova, regelbundna grenar. Annars kunde den ju inte orka med allt vad den borde bära. Och man fick inte överansträngа morbror Jan-Baltus julgran. — Dessutom

fick den inte vara för vid nedtill, inte vidare än att fem bekvämligen kunde taga i ring omkring den.

"Inte ska vi komma stickande med någon liten obändig risbuske, utan vi få lov att ha ett träd med arkitektur," det höll han styvt på.

Därför fastnade vi vanligen för en gran, dubbelt så hög som salen därhemma. Denna fällde vi, sågade av övre delen, vilken därpå kördes hem efter gamla Bella.

Inte heller var det lönt att bjuda honom de nymodiga, kulörta stearinljusen. Utan vaxstaplar måste det vara. Ty endast dessa mäktade sprida den ortodoxa gammaldagsdoften, vilken alltid skall påminna mig om gångna jular lika trofast som rökelsen påminner katoliken om den heliga mässan.

Och gubben var inte heller litet stolt över dess skönhet och bärighet, då granen, hans gran, stod där, pyntad i högtidsstass, med flaggor och ljus, med eldröda pippingar och skimrande kulor och granna konfektbitar, som vattnade gommen på det allra yngsta Tongsta ända till tjugondedag Knut, då man skred till anfall mot det döende trädet, vilket regnade barr över barnahänder som ivrigt sträcktes mot dess grenar.

Julens förridare måste ju också vara poet.

Aldrig har ett lustigare rim formats till den kanelströdda risgrynsgröten med dess försåtligt dolda böna eller lättare versfötter dansat på de lackade paketen, än där morbror Jan-Baltus haft sin hand med i spelet.

Dessa rimsmiden gick han och småhamrade på under sakta skridande vinternätter. Ty han var en inbiten gammal nattuggla, den där sent flaxade upp på pinnen. Och många gånger har jag sett hans lilla lykta oroligt flämta över den breda gårdsplanen

långt sedan det var sovdags. Upptäckte han då ett ljus någonstädes, gick han gärna dit och satte sig att språka. — — —

På Tongsta fanns också en nittonårs flicka, Fuxen kallad, på grund av det mycket rödlätta och fölugnsaktiga i hennes utseende. Hon var min syssling, ett fattigt, föräldralöst barn; och för resten det skyggaste och stoltaste lilla liv mellan Målaren och Kolmården.

En natt — det var självaste natten före den stora dopparedagen — då gubben som vanligt var ute och stövlade, fick han se, att det lyste bakom hennes rullgardin.

Nu må man veta detta, att alla flickor betraktade morbror Jan-Baltus som sin gamla dadda, så att han både kom och gick mest som han tyckte.

Därför blev väl Fuxen inte vidare häpen heller, då han öppnade dörren och stod där med sin lilla lykta i handen.

En lampa brann på bordet. Och bredvid lampan låg ett broderi. Och bredvid broderiet låg Fuxens lilla huvud nedborrat mellan hennes båda händer. Hon satt i kamkoftan och grät, grät så att hon skakade, det stackars lilla barnet.

"Kära hjärtandes, vad har du för dig?" sporde morbror Jan-Baltus och strök sakta det utslagna röda håret.

"Jag sitter bara och arbetar på en julklapp åt dig . . ."

"Du gör så näcken heller — du gråter ju. Du sitter och gråter natten före julaftonen. Säg, vad kommer det åt min lilla tös?"

"Ser du, morbror, ett sådant vackert broderi du får att sova middag på: himmelsblå botten, beströdd med röda hjärtan," viskade Fuxen och visade ho-

nom överdraget till kudden, som hon nyss fått i ordning.

Morbror Jan-Baltus mönstrade arbetet och nickade fundersamt.

"Ja, det är verkligen mycket vackert — bevara mig, sådana små lustiga röda hjärtan! Men nu skall du tala om för mig vad som gör dig bedrövad."

"Å, bara för det att jag är så illa dum. Jag ville ju skriva en julklappsvers åt dig på den här kudden. Men Fuxen kan inte. Fuxen är för dum."

Och så tog det i med gråtandet igen.

Morbror Jan-Baltus blev mycket brydd. Han hade aldrig riktigt förstått sig på flickor i den där åldern. Han klappade Fuxen och kallade henne för sitt lilla sockergryn. Men det halp inte nämnvärt. Han måste hitta på ett bättre sätt.

Då ställde morbror Jan-Baltus lyktan ifrån sig, tog fram sin lilla pipa, tände den på lampan och satte sig att fundera. En rundlig stund tog det. Ty han var ju tvungen att ge sig ett halvt århundrade tillbaka i tiden för att nå bort till hennes ålder och lösa gåtan där. Hunnen dit reste han sig och bad att få kudden med sig upp, så skulle han i hennes namn förse den med en lämplig vers.

Och detta kunde Fuxen ej neka honom...

Nu bodde, och bor ännu, på Täby, närmaste granngård till Tongsta, Göran Wulff. Han hade gått och funderat på Fuxen tämligen länge, det jag tror, fast han aldrig vågat säga något. Ty Fuxen besatt en storartad likgiltighet för alla hans små antydningar. Hon var ju alldeles för ringa och fattig att kunna få gå i par med en sådan kaxe som Göran Wulff på Täby.

Änkling och barnlös som han var, brukade han år efter år tillbringa julaftonen på Tongsta. Så ock

nu. — Det blev en vacker kväll, klar och kall, med vit, nybäddad snö på marken och flammande stjärnor på fästet, ett sådant välsignat julväder, som så sällan bestås nu för tiden.

Man lät fägnaden sig väl smaka. Den svarta mumman, vars tillredande morbror Jan-Baltus ständigt omgav med en hemlighet, som följde honom tillbaka till Valhall, den svarta mumman försänkte oss alla i ett sömnigt välbehag, något slags hembryggt Nirvana.

Julklappsverserna lästes upp, klapparna brötos, golvet beströddes med papper, småttingarna tutade i nyförvärvade trumpeter eller skramlade med nydragna tennsablar.

Var och en fick sitt, var och en fick vad han önskat. Inte heller Göran Wulff blev utan. Han fick visst mera än någon annan, om man får tro honom själv.

Ty rätt som det var, fiskade morbror Jan-Baltus upp ett vidlyftigt paket, adresserat till Täbyherrn. Det var ingen vanlig julklappsvers, som nu lästes upp, utan ett poem, ett stort poem till julen och den första kärleken.

Och när Göran Wulff skalat av omslaget, höll han i sin hand den allra vackraste himmelsblå kudde, broderad med röda hjärtan!

"Vem har skänkt mig denna vackra kudde?" sporde han.

Alla tego utom morbror Jan-Baltus.

"Fråga Fuxen," föreslog han, "fråga bara Fuxen, du Göran?"

Men då gav det stackars barnet till ett litet rop och störtade på dörren.

Som artig karl kunde Göran intet annat än gå

efter henne. Och det dröjde ingen liten stund, innan de kommo åter. — — —

Robin, gårdvaren, vilken låg ute året om, fick varje julnatt vara tillsammans med den övriga familjen. Hela kvällen satt han framför brasan och funderade, sakta viftande med svansen, då någon av småttingarna kom och visade honom sina presenter.

Aldrig glömmer jag det ögonblick, då Fuxen och Göran kommo in igen.

Hon gick direkt fram till Robin och slog sina armar om hans hals. Men newfoundländaren vände långsamt på huvudet och mätte Göran med en blick av oändligt förstående. — — —

•

— — — De tre eller fyra påföljande jularna kom morbror Jan-Baltus som vanligt till Tongsta. Men när Fuxens äldste pojke — vilken också för resten fick heta Jan-Baltus — blivit så försigkommen, att han kunde gå från den ena stolen till den andra, så höll den gamle till på Täby i stället.

Nu är morbror Jan-Baltus borta sedan flera år.

Julens förridare har ridit in i det stora ljuset, av vilket där fanns ett återsken i hans små pepparkornsögon.

EN SEPTEMBERSAGA

Den dävna, månlösa höstkvällen hade skrämt inomhus alla badgäster, som ännu dröjt sig kvar på Saltskär, hade drivit dem in i sina gistna, oeldade korthus, där de sutto och kurade i skumrasket omkring tebrickan, under det herrarna med dvalna händer ordnade de tjugusex papperslapparna på femtioelva olika vis för att få en kvistig vira bedrivbar, innan de med en hopplös axelryckning, följd av en hädelse åt lyckan slängde dem i bordet och satte beten.

Strandpromenadens långa länga, döpt, jag vet ej varför, till Den smala vägen, tycktes äntligen börja uppbära sin trånga titel. Trist och enslig låg den där, trumpet bidande övergivenheten; dess djupa, regnbundna flygsand förrådde ej mera något namn, vårdslöst tecknat med parasollspetsen av en sysslolös, behandskad liten labb, präglades ej som förr av tenniskängornas rutade gummisulor.

Men då och då singlade sakta ett vissnat, frostbitet kastanjeblad ned till dem, som fallit förut; småningom samlades de därnere att skrumpna, multna och förintas, de fordom lyckliga, som skälvt av fröjd, av minutens jublande fröjd, vid vindens svala, flyktiga kyss.

Villa Västra, Saltskärs stoltaste sommarpalats, bjöd dock i sorglös dristighet nordens kulna, skumögda september spetsen, där den låg och tindrade

likt en exotiskt brokig japanesisk papperslykta i en syrenberså. Från de öppnade fönstren välde i vida vågor ett stort, varmt ljussken, vars skilda reflexer mot det vindlösa havets kvällssömniga dyningar togo sig ut som slingrande, trollguldsskimrande spiraler, de där långsamt och beständigt tycktes borra sig ned i det svarta, blanka djupet.

Ett tjogtal väl klädda, leende och världsvana män och kvinnor sade varandra små älskvärda elakheter på ett stilla och fridfullt, kanske litet vårdslöst sätt i den rymligt tilltagna salongen, vilkens fadda karaktär av tillfällighetsbostad skickligt maskerades av en massa moderna, praktiska och stillösa möbler jämte varjehanda grannlåtsgrejor från alla fyra väderstrecken, en sammangyttring, vari särskilt yngre fruar älska att giva gestalt åt förlovningstidens skiftande funderingar på det blivande hemmet, och som förvandlar det, vilket annars så att säga skulle stöta i möbelmagasin till det trevligaste tillhåll man någonsin kan drömma sig.

Jag har ofta tänkt, att om någon fjärrskådande "modern aand" ville stänga till ett dylikt rum och bryta axet av nyckeln samt lagligen förordna, att det ej finge öppnas på ett par, tre hundra år, skulle det framställa en vida mer helgjuten bild av vår tid samt det i mångt och mycket konstiga och beaktansvärda och fina och idiotiska däri, än vad ett dussin senfödda forntidsforskare kunna rå med, de där en gång skola slå sig ned och med tillhjälp av de kulturhistoriska samlingarnas årtullar och urvisare arbeta sig skalliga för att fröjda en häpen värld med skildringen av, huru du och jag egentligen hade det i nådens år 1898. Detta är en tanke, som fördelaktigt skiljer sig från de flesta andra därutinnan, att den måhända vore värd handlingens äreskrud.

Saltskär hade från begynnelsen varit ett skäligen anspråkslöst samhälle, som låg och sov borta i en avkrok, där Bohusläns kala klippor halka ned i Kattegatt, en bortskymd plats i lä om stora stråkvägen, där man badade och seglade, skvallrade och friade på ett milt och överseende sätt, som hade föga gemensamt med yrkesbadorternas skandalhunger och dräktombyten. Så hade det varit och så vore det väl än, om inte Lizzie Wahren råkat dödligt stöta sig med de övriga direktionsmedlemmarna i Marstrand och likt Aeneas kuskat i väg att erövra sig ett nytt rike. Hon hade hört Saltskär omtalas som ett slags halvvild nejd, och som det äventyrliga alltid haft sin dragningskraft, for hon dit med sin kammarjungfru, sina pudlar, sin Fritz, sina nitton koffertar, sina nerver och sin dotter.

Ortens stillsamma, beskedliga stöttor verkade för mycket kaliká; endast ett fåtal av dem befanns tillräckligt märkvärdigt att slippa in i Villa Västra, men till förstärkning lät hon i dussintal sina veraviolettadoftande biljetter med de utdragna, svårlästa bokstäverna löpa riket runt med upprop till sina vintervänner att hjälpa henne slå ihjäl eremitstämningen på Saltskär och att göra platsen till den enda möjliga.

Så kommo Brandlings dit med Bernt Bergk och Tarras Ulff jämte en del älskvärda och väluppfostrade dagdrivare, som jagat på Vallö några veckor mot sensommaren, så att sedan ytterligare ett slags utslitet preussiskt Gud-vet-vad-Rath samt en gammal siratlig mrs Leighton med fyra långa, slanka, evigt rodnande döttrar blivit indragna i tranedansen, fick Lizzie Wahren slutligen ihop ett litet elithov, som hon styrde med den samlade erfarenheten av ett obestämt antal säsonger.

Många människor undrade och undra förmodligen ännu — ty när slutar väl folk att undra — om fru Wahren någonsin haft vad man kallar tråkigt, om hon levat vardagsmänniskans gråa liv en enda dag av sin fladdrande lyxtillvaro. Att spåra det i hennes drag hade aldrig gått för sig, och inte var det stort värt att komma med några enfaldiga funderingar, om hon sörjt sin dotters fader, ty Hack Wahren hade hunnit ställa till med så mycket krångel och vidlyftigheter under den korta tid, som blev hans, att då han för evigt slöt sin spotska tjusareblick efter sin sista filet à la Wahrendorff, fanns det inte en levande själ, som önskade honom åter till denna lekamliga skröpligheten.

Med sin av sporttermer och slangord myllrande, på de mest oväntade uppslag bjudande konversation, med sin yppigt eleganta, ormlikt smidiga figur, iförd en toalett, vilken mera stämde med hennes utseende än ålder, föreföll hon baron Brandling föga olik den stolta, strålande flicka, som satte hans äventyrarehjärta i brand i mitten på 70-talet, då han tog sina första fjät på politikens vingliga, försåtliga stråt.

Flott karl för resten Erland Brandling, och den ende man i världen, till vilken Lizzie Wahren tvungits att se upp; alla de andra hade endast sett upp till henne. Han levde mitt uppe i striden, stod där rak och förbindlig med sin orubbliga tro på lyckan i politikens och konjunkturernas svindlande virvel, rastlös kämpande för sitt långsamt vikande partis bestånd och sin ställnings hållbarhet med ett lejonmod, som förde tanken långt tillbaka, bort till renässansens storsvenska hjältar, vilkas direkte ättling han ock var. Då och då lyckades han fördelaktigt avyttra en skog eller löpte någon av hans hästar sig till

ett pris, vilket skänkte både ägaren och djuret en smula andrum. Han hade en fenomenal förmåga att jonglera med sina affärer, att med yrkesspelarens fatalistiska kallblodighet se den mest hopplösa situation i vitögat; han skulle gjort sig ett namn som finansminister i Portugal, ehuru det torde vara osäkert, om han skulle antagit en kallelse därtill.

Dottern var i allo fadern lik, en duktig, ostyrig tös, ett världens barn, en ärkesnobb med armar och ben som slängde och dängde åt alla tänkbara håll, men alltid med en viss gras, fullflugen i alla sorters onyttiga talanger samt hjälplöst okunnig om till och med begreppet huslighet. Med sitt över öronen nedkammade, rika, burriga hår, gult som korset i Sveriges fana och fritt från svenskornas ledsamma särlyte att förtunnas vid tinningarna, med sin högblå, dristiga blick minde långa Mari Ann närmast om en vacker, äventyrslysten page från drottning Kerstins glada hov.

Sedan hon till banjo sjungit några av Yvette Guilberts och Cissie Lofthus' slagdängor, i överdådig levnadslust tolkade med hennes från allt slags pryderi kemiskt rena fölungsfasoner, vilket allt drivit purpurn högre på de fyra misserna Leightons mjälla, anglosachsiska persikokinder, strök hon omkring en stund bland sällskapet, lotsande sig fram mellan atenienner och konsolbord, urnor och chrysantemumgrupper med samma självmedvetna säkerhet som ett skalligt boulevardlejon på Pavillon d'Armenonville, muntert pladdrande en hel hoper, som alldeles lika gärna kunnat förbli osagt — tills hon hamnade bredvid honom, som en gång varit hennes skolflickskärleks blåaste dröm.

Hans granne vid supén hade nyss dragit sig tillbaka för att intaga sina järnpiller, och nu satt

han där vårdslöst tillbakakastad i en emma med blicken ännu dröjande vid den dörr, varigenom Märta Wahren försvunnit. —

Nej det var inte mycket kvar av det, som en gång gjort Bernt Bergk till "den vackraste karlen på sin tid". Det glesa håret hade ljusnat starkt vid tinningarna, den skarpa gåsfoten vid ögonvinkeln samt de ovaxade mustascherna, som föllo ned i en svart kaskad över de tunna, raka, färglösa läpparna gåvo något trött och utslitet åt den högdragna, härjade profilen.

"Har du några cigarretter på dig? — Jaså tack! Murattis, nåja, di går ju an. Märkvärdigt att du aldrig fått smak på Fennia. — Isch vad tror du det bekommer mig, om gumman Leighton påfåglar upp sig och ser härsken ut, när jag bolmar på ett litet tag. Den svarta boken säger — har du hört, att jag döpt la chronique scandaleuse till det; man bör ju vara fosterländsk, det ligger i luften — nåja, den påstår, att gumman näppeligen givit upphov åt fyrväpplingen samt att de inte heller äro systrar, utan att hon är en ljuv förening av duenna, hårfrisörska och maskös samt att de om vintrarna uppträda på the Empire under namn av the four Poppies, syndigt sprattlande med benen och sjungande Down the Leicester Square med mera dylikt. — Jo, såna bekanta har man. Vad tycks?"

"Nå än sen! Vad bekommer det oss. Men vet du, Mari Ann, jag tycker inte om, att du är så där begiven på nikotin. Det kan då aldrig vara nyttigt för fruntimmer. Jag kände en ung —"

"Fägnar mig obeskrivligt, att du värdigas intressera dig för mitt enkla välbefinnande," kom det ur ett rökmoln, som kunnat mörda en bikupa. Därpå en oktav lägre: "Nå, har du letat upp några nya

fullkomligheter hos prinsessan? Såg just, att du fått språklådan på vid gavel under supén — hon gav dig ju till och med ett slag med solfjädern, ett sådant där som Reszke brukar få av Emma Calvé i Carmen. Hade aldrig tänkt, att Märta Wahren kunde gå så långt i likhet med oss andra svaga förtappade varelser."

"Men, mitt älskade barn, tror du inte som jag, att vi sysselsätta oss alldeles för mycket med fröken Wahren. Det bästa vi kunna göra är nog att lämna henne fullkomligt i fred. Hon är ju så ömtålig, så främmande för oss andra som möjligt är."

Mari Ann satt tyst en halv minut, varunder hon hann rikta den tätnande atmosfären med ett halvt dussin formfulländade rökringar. Så slängde hon bort den slutade cigarretten, stal med antikens heliga lugn en ny direkt ur Bernt Bergks ficka, tände och askade betänksamt av den mot näsan på en lustigt grinande terrakottasatyr.

"Jag vet inte vad jag egentligen skulle vilja ge till för att hon skulle bli riktigt lycklig, riktigt *gränslöst* lycklig. Inte på det där lättvindiga viset som du och jag, med hästar och hundar och middagar och baler och uppsluppna nachspiel, utan att hela hennes liv skulle bli så där änglaljuvt som hon själv. Men jag fruktar, att det aldrig kommer att bli så."

Bernt Bergk drog ihop ögonbrynen. Det var just vad han själv tänkte — ja, än mer, det var vad han själv visste.

"Har du märkt, att sådana där som hon, de passa inte alls för denna världen. Vindarna äro för hårda för dem eller vad det nu är. Skulle hon älska utan att finna genkärlek, bleve det hennes död, Bernt. Men jag tror knappt, att hon någonsin har funderat på det där. Hon är ett helgon; inte

en sån där Nitouche inte, utan ett riktigt prima veritabelt ett, så när som på glorian och den där gruvligt självbelåtna, snörpta minen, med vilken de bruka vara behäftade på gamla kyrkomålningar. — Nå, vi sutto och språkade i går kväll till sent in på natten. Inte säger hon då stort mycket, men man kommer så rysligt bra överens med henne i alla fall. Vad hon måtte ha varit förskräckligt ensam, stackars liten. Modern har bestämt lämnat henne alldeles för mycket åt sig själv. Hur är det, kände du fru Wahren förut?"

"Ja, vi voro bekanta."

"Även innan hon blev gift."

"Även innan hon blev gift," ekade han.

Mari Ann gjorde sig inte mödan maskera en gäspning.

"Nej, i kväll är du då katten så trist, gamle gosse, eller också vill du ned till herrarna i spelrummet. Nåja, frid vare med dig då! Jag skall gå och tala med gumman Ribe om själavandringen — hon påstår, att man får vara nöjd, om man inte rent av blir åkarkamp. Måtte inte ha stora förväntningar på framtiden, stackars människa."

Bernt Bergk nickade och försvann nedåt. Men kortlapparna lockade honom ej denna afton, utan han gick ned i stallet, sadlade och red ut över de backiga, steniga landsvägarna, som slingra sig fram mellan Bohusläns kala klippor. Det var hans vanliga medel då de tunga tankarna kommo.

De hade aldrig sett varandra, Märta Wahren och han, förrän nu på Saltskär och skulle aldrig se varann vidare. Men första dagen han kom dit och fann henne med modern före sig där, visste han, att det ännu fanns ett oskrivet blad i hans krönika

och att detta blad skulle bli mycket, mycket bittert att stava sig igenom.

Vad har det blivit av gamle Bernt? den frågan låg tydlig, fast outtalad i ögat på alla dem, som känt honom förr och som sågo honom nu. Han, som fordom aldrig lämnade ett middagsbord utan att hans bleka drag färgats av den glädje vi lånat från södern, utan att han berättat någon historia, vilken lämnat det rent tvetydiga i ett svindlande fjärran, han satt nu så försagd och ödmjuk som publikanen i templets förgård, och yttrade han något, sökte han leta fram det mildaste, renaste och bästa, som låg och slumrade i hans besvikna, ensamma hjärta.

Och hon, hon var så olik de andra flickorna, de bullersamma, klarvakna ungdomarna, som sportade och pratade tok och buro sig åt så lång dagen var och ett drygt stycke på kvällskröken. De hade näbbar och klor att klösa sig fram med, de voro tränade för den tid de levde i, *nysilveråldern,* de läste tidningarna och låtsades följa med i kvinnofrågan. Deras tankar gingo närmast till en våning vid Strandvägen, en resa till Monte Carlo, eller ett juvelarmband från Möllenborg.

Hennes barndom hade varit ensam och glädjelös, och livet går ju oftast på den låt, vartill barndomen stämt tonen. Tidigt änka hade modern kastat vården om Märta på en betald guvernant, icke en hjärtegod, tungfotad Fräulein eller en sentimental, frikyrklig miss med guldbågade glasögon och ett vemodigt minne av honom hon en gång älskade, men aldrig fick, utan en av dessa hysteriska, hjärtlösa bonnes, som draga jorden runt med sin brokiga trasgrannlåt och sin kroniska okunnighet.

Aldrig gingo de ur hennes minne, dessa långa, mörka nätter, då hon låg ensam och snyftade, dödligt

uppskrämd av den vidskepliga katolskans gruvliga spökhistorier, de hårda bannorna och värst av allt den fullkomliga hjälplösheten, ty m:lle Clemence hade lätteligen lyckats inbilla fru Wahren, att Märta var en trilsk unge, som nog skulle arta sig bara man från början tog i med hårdhandskarna och inte lade fingrarna emellan. Hennes enda tröst hade varit att tänka på fadern, som hon knappt mindes, men vilken hon i sitt lilla hjärtas oskuld och enslighet tilldelade flera ädla och ståtliga egenskaper än han förmodligen ens kände till namnet, ty det påstods om Hack Wahren, att han ärvt allt vad han ägde utom huvudet och hjärtat, varför det var som det kunde med bådadera.

Och så hade hon blivit denna slutna, vemodiga flicka, kring vilken ensamheten alltid svävade; vars mun så sällan rördes till ord, men aldrig till att söka förståelse eller medkänsla, och vars alla tysta tankar endast sökte en fattig smula tröst i minnet eller hoppet, såsom vi ju alla medvetet eller omedvetet för sed hava.

Ty ingen av oss har någonsin levat i nuet, emedan något dylikt helt enkelt icke finnes. Nuet är en hypotes, en punkt utan längd eller bredd, som man nödgats uppfinna för att skilja det som varit från det, som skall ske, den smärta som lindrats från den fröjd vi alla hoppas på.

Denna oförklarliga instinkt, kanske ett matt återsken av en högre vishet, vunnen i en tidigare värld, som ofta är oss av vida större gagn än det ljusaste förstånd, än den mest vittomfattande människokännedom, sade henne, att även Bernt Bergk lidit mycket och länge; den kom henne att vända sig bort från allt, som viskades till hans nackdel, kom

henne att i honom se denne andre vi ständigt söka för att ständigt åter förlora.

Bernt Bergks lämplighet som sällskap åt en ung flicka hade blivit både dryftad och bestridd — med eller utan skäl, det vet man ju aldrig. Men sedan äldre brodern några år förut på Algiers sandbankar slutat en ojämn strid med kommabacillen och lämnat åt den efterlevande alla de bergkska gårdarna åt Tivedshållet, hade man, eget nog, skiftat mening. Och vad som nu än månde hava sagts om gamle Bernt, men aldrig kunde han slå sig ned i ett rum, där de hade späda barn eller gamla hundar utan att de skockade sig omkring honom som fåren kring herden. Så länge hundar och barn hylla sig till en människa, är det inte så farligt med henne som illviljan kan låta påskina.

Han hade farit hårt fram med livet, och livet hade ej heller sparat honom. En gång hade han ock mött det där de kalla kärleken, men denna enda gång hade varnat honom för ett andra möte. Han hade prövat hela bitterheten av ett gyllene armod tills broderns slutliga frånfälle gjort honom rik och mäktig och avundad, tills han från den forne obetydlige vildbasaren blivit en av rikets herrar, vars ord kunde betytt så mycket, om han ej numera haft så litet otalt med den värld, där han först fann Märta Wahren.

Så måste han då lämna Saltskär, inte i morgon, inte brådstörtat, men inom några dagar för att ej ge uppslag till ytterligare utläggningar. Honom själv brydde det mindre än intet vad de kunde ha att säga, ty han var länge, länge sedan förbi allt dylikt, men här fanns ju en annan han måste söka skydda. Mari Anns senaste ord, sammanställda med ett och annat, som halkat ur herrarna i rökrummet om nätterna,

hade bragt honom till insikt om, att man börjat lägga märke till den blyga, kanske omedvetna sympati hon skänkt honom, att man börjat undra, om ändå inte — nej, det fanns ingen annan utväg, han måste bort.

Hans beslut var taget, och ett beslut av vad art som helst, det stärker och höjer; det är som en frisk bris; det blåser bort all tvivelsjukans och självosäkerhetens hopade dimma.

För resten, vad tjänade det till att tänka på allt det där vidare. Han kunde ju ändå inte giva henne annat än den fattiga återstoden av sitt stackars sönderväxlade liv, och den gåvan var alltför arm i gengäld mot Märta Wahrens kärlek. Det var förbi nu, det låg bakom honom allt det där, långt, långt bakom honom som ungdomen och lyckodrömmen.

Han förde handsken till ögat och strök hastigt bort något, som ej funnits där förut. Så vände han hästen tillbaka mot Saltskär, red hem och hamnade i spelrummet just som Tarras Ulff för tredje gången gick kodilj i omvingel.

"Jojo, livet har sina bittra stunder," suckade gamle Tarras och satte undergivet sin tiomastare.

•

Det var den sista kvällen, och han satt ensam på societetshusets vida sjöveranda, ensam med sin korta alrotspipa, vars glöd i skymningen vaknade och somnade likt drakögat i grottans dunkla halvdager, satt där och skådade håglöst över de svarta skären och det svarta havet mot det röda strecket vid synranden, som sade var solen dalat.

Bredvid honom låg uppslagen med ryggen i vädret det lilla häfte, som följde Pelle Molin över

till odödligheten, kvarglömt av Mari Ann, vars bana vanligen markerades av söndertuggade cigarrettmunstycken och ständigt outlästa romaner. Från salongen hördes svag Délibes vemodigt sköna vals ur Coppelia, framtrollad av Gladys Leightons smala, ringtyngda fingrar.

Stackars Gladys! Bernt Bergk hade nästan tyckt synd om henne, då hon på förmiddagen bett om hans porträtt innan han reste, ty det hade synbarligen kostat henne mycken ångest, innan hon vågat stamma fram sin anhållan. Och han hade till och med gått så långt i förekommande hänsyn till hennes känslor, att han förbehållit sig hennes eget i utbyte, för att Gladys Leighton ändå skulle kunna tro, att Bernt Bergk verkligen satte något värde på en påminnelse om hennes sprakande, svartögda fägring.

Egentligen hade han börjat tycka synd om alla människor, och det är måhända den enda riktiga utgångspunkten för all filosofi.

Kände han sig tryckt och nedstämd där han satt, bidrog ej heller den hopplösa grå höststämningen att göra honom lättare till mods. Jag vet inte, varför de flesta människor göra sig kvicka och lustiga över att vi så ofta tala om väder och vind, ty de borde väl inse, huru troget humörets stigande och fallande följer barometerns. Och denna afton var så skärande dyster den kan vara en mulen septemberkväll, då sommaren bland fallande blad och frostbitna blommor kämpar sin sista förtvivlade strid med förgängelsen, innan den går i den stora, stärkande vilan under det vita bårtäcket.

Om några dagar skulle kotteriet vara sprängt, de flesta för att råka varandra åter på vinterkampanjens bonade valplats, endast tvenne för att beständigt vandra åt skilda håll. Sista vintern hade

Wahrens tillbragt någonstädes nedåt Tyrolen, men nu skulle Märta föras ut; det hade dröjt länge nog redan, tyckte modern, som varit fullfjädrad vid fyllda femton.

Så att nu stod hon framför sin första säsong — sin första säsong! — Vad Bernt Bergk måste gå långt tillbaka, alltför långt kanske för att minnas när den tiden en gång varit hans.

Det förflutna drog förbi honom, och han såg dem åter för en minut, såg dem åter de starka och de svaga, de skrattande och de kvidande, som spelat emot honom i komedien innan han gick bort från skådeplatsen att söka det han hade kvar av sig själv.

Han mindes dem alla, mindes det liv eller det surrogat för liv, som dansas fram därborta, den oavbrutna slängpolskan genom teatrar, balsalar, guldkrogar och salonger år ut och år in tills både Westerlund och Kneipp taga sin hand från dem och de med sitt älskvärt förbindliga, kanske litet utslitna leende — detta leende, som dolt så troget vad de hoppats och lidit, vad de vunnit och vad de mist — kuska i väg för att gäspa ihjäl sig av spleen vid Karlsbads sprudel eller på Ostendes Kasino. Och då de en vacker dag komma hem igen, göra de sin sista promenad i vagn åt Solnahållet, följda av sina såta, sörjande stallbröder och -systrar med den oslitna psalmboken i ena fickan och inbjudningskortet till aftonens diner i den andra.

Så skulle det bli även för henne, eller ungefär så, det visste han, ty melodien varierar föga. Och han måste låta det gå så, fick ej räcka henne handen att föra henne över. Han kunde intet göra, intet —

"Vad tänker ni på, kapten Bergk?"

Där stod hon framför honom i skymningen,

smärt och hög i sin vita, vajande klänning, stod där och såg på honom med sin stora, skygga blick.

Det dröjde en stund innan han svarade. Uppmätt i sekunder var den stunden ej lång; dock längre än vad som behövdes att taga en människas liv.

Men när tystnaden blev så lång, att den måste brytas, började han tala. Ansträngd och matt var hans röst, men lugn och lidelsefri likt en mans, den där ej mera kan nås av glädjen eller smärtan, emedan dessa båda endast äro honom som en färglös nattens dröm, vars skilda scenerier plånas ut och försvinna allt efter det de draga förbi slumrarens syn.

"Vad jag tänker på, fröken Märta. Jag tänker på en stackars vän. Hans saga är mycket dyster; den liknar den dag, som är. Vill fröken höra den — vi ha visst ännu en stund på oss, innan de börja dansa i salongen."

Märta Wahren svarade ej, men hon bleknade litet, ty hon kände sig stå framför den timme, mot vilken de flesta av oss blicka tillbaka med det vemod, som tiden endast skärper. Märta Wahren svarade ej; hon satte sig stilla ned och lyssnade.

"Jag har sällan haft ordets gåva, och berättarens konst läres ej, men man får göra så gott man kan, när man ej kan göra så gott man vill. — Men fröken måste taga min kappa över axlarna först; landvinden börjar kyla — nej, kölden och jag äro längesedan förtrogna."

Han satte sig åter ned och tände sin korta alrotspipa, vars blåa rök sakta gled hän för aftonbrisen. Skenet av den hastigt förbrunna strykstickan ställde för ett ögonblick i Rembrandts egendomliga, partiella dager hans vackra, trötta ansikte, vilket

kanske bättre än han själv talte den gamla saga hai gick att berätta.

"Vi tjänade som kamrater under samma fana och han var hennes stora hopp; han bar på sina smala skuldror alla de möjligheter till bemärkthet vilka de spattbrutna skvadroncheferna småningom sett halka sig förbi såsom yrkesspelaren ser den ena guldhögen efter den andra halka ned i croupierns påse tills han ej mera har något att sätta på de trettiosex rutorna.

Löjtnanten har tagena i sig, löjtnanten kommer att rida för brigad, brukade översten profetera, och det var ingen, som avundades honom hans utsikter till befordran, ty vi höllo alla av honom och vi skröto med att ha en uppgående stjärna bland de jämnstrukna stearinljusen vid mässen. Slutligen började även de gamla generalerna få korn på honom så att han blev antagen som aspirant vid staben och reste upp till huvudstaden som d'Artagnan till Ludvig XIII:s Paris, ty bägge väntade ungefär lika mycket av en givmild framtid.

Försedd med rikliga rekommendationer och med ett namn, vilket ännu gick tämligen bra som borgen, blev han gunstigt mottagen i sällskapslivet. Där träffade han snart sin belle dame sans mercy, och hon lärde honom snart intigheten av hans stolta erövraredrömmar, hon stal hans aktning för sig själv, hans förhoppningar och kraft. Han berättade henne den gamla, gamla historien, vilken dock skall låta som ny, när en gång de tvenne sista människorna berätta den för varandra, och hon sade sig älska honom såsom hon sagt sig älska så många gånger förut, och han trodde henne, min stackars vän, trodde henne trots allt, som sades, att hon hade en

annan rikare förbindelse, och att han själv endast tjänade som reserv, ifall denne andre skulle klicka.

En dag frågade han henne härom, bad henne ärligt att av kärleksfullt överseende med hans svaghet skingra de tvivel, som oavbrutet hopats.

Men då, fröken Märta, då svängde hon om på klacken och skrattade och gick, gick bort att varda den andres maka..."

Bernt Bergk tystnade ett ögonblick, och den hos honom sällsynta häftigheten i de sista orden var borta då han fortfor:

"Under hela denna tid hade han skamligt vårdslösat sin tjänstgöring, som ju skulle visa vad han egentligen dugde till, och man lät honom förstå, att vägen till befordran var stängd, att hans utsikter vid staben krympt ihop till ett intet. Nå, detta kunde nu knappast smärta honom mer; det första slaget dövar ju svedan av de andra. Men han ville ej komma tillbaka till sina forna kamrater; han var ju numera det sämsta av allt: ett förlorat hopp, en som svikit sin moder, sitt land och sitt regemente. Han hade lyssnat till sirensången vid stranden, hade ej haft kraft att styra båten genom bränningarna mot målet.

Med sänkt huvud gick han upp till de gamla generalerna och tiggde om transport till ett huvudstadsregemente. De tyckte sig ej kunna neka sitt söndagsbarn denna sista gunst — och så blev han lejonet för dagen. Han, vars röst kanhända skulle lett hjälteleken på ärans fält, han blev en självgjord clown åt sällskapslivets Harlequin och Colombine, en stackare, som spolierade vad han hade kvar av geni på kotiljongsturer och nya halsdukfasoner. Man kunde knappast beklaga hans öde. Det var för litet för tårar, för grymt för löje.

Så drev han länge omkring, vilse i världen, en rullande sten, på vilken ingen mossa gror, tills han träffade henne, som förde honom tillbaka till visheten, som lärde honom, att den blåa blommar endast växer på lidandets stig, och han var glad att det förunnats honom vandra den vägen för att finna den blomman.

Han hade aldrig kunnat få rätt klart för sig huru de kommit så mycket tillsammans som de gjorde den korta tid, som gavs dem. Ty han var en stel, otillgänglig man, vilken egentligen aldrig, som man säger, sökte någon människa, utan som förde sitt eget, ensliga liv mitt i vimlet.

Han visste blott, att det vänt åter det där han ständigt undvikit att möta, visste blott, att han gärna skulle gått tillbaka till sitt flydda, bekymmerfyllda armod, endast han kunde få bedja henne följa honom dit. Men det var för sent, det var för sent då, fröken Märta. Han liknade honom, som vandrar genom höstgul skog och som vid kanten av vägen finner en liten blomma, olik alla andra, men som han dock såväl känner igen. Det är en stackars liten sent utslagen primula som dröjt sig kvar sedan alla hennes syskon äro borta.

Han stannar och ser på den med den blick man har då man skådar tillbaka, stannar och tänker på vad som kunde varit. Så manas han av det tunga vemodet i trädens sång tillbaka till hösten. Och han sänker sitt huvud ned och går vidare. Men den lilla blomman vid kanten av vägen minnes han så länge han vandrar genom skogen. — —"

Så lydde Bernt Bergks historia. Han tyckte det var överflödigt tillägga, att den kvinna, som svek honom, var Märta Wahrens mor. — —

"Och hon, älskade hon honom tillbaka?"

"Det fick han aldrig veta, fröken Märta, det fick han aldrig veta. Han hade prövats nog ändå att han även skulle bära detta. Ty här vore ju visshet antingen om det ena eller det andra lika bitter. — Men de ha visst börjat dansa därinne — kanske fröken tillåter..."

"Dansa — nu — nåja, varför inte."

Hon vacklade till och skälvde svagt i hans famn, då han lindade armen om hennes liv och stack ut i dansens ystra vågor.

"Ah, det var en härlig vals; men det är ju också kapten de kalla valskungen?"

Bernt Bergk log blekt; den frasen hade han hört oändligt många gånger förr, men såsom nu hade han dock aldrig hört den.

"Jo, så var ju mitt gamla namn i den gamla världen. Nu borde det väl vara glömt för länge sedan, men skulle det ännu någon gång gå igen därborta, så minns, att fröken var den sista, den allra sista, som dansade med valskungen..."

En annan kavaljer stod redan bugande framför henne. Men innan hon mottog hans arm, räckte hon fram sin hand och höjde bävande sin stora, skygga blick.

"Farväl då, kapten Bergk."

"Farväl, fröken Märta."

Så vände han och gick, gick ut ur hennes levnad. Förgäves korsade Gladys Leighton hans väg då han lämnade salen; hon fick endast en bugning. Än sedan, den andra hade ju knappt fått mer!

Men i badhusparkens halvdunkel uppfångade han en skymt av Lizzie Wahren, tungt hängande vid Erland Brandlings arm...

Dagen därpå reste han hem till det ensliga godset på Tiveden, for bort från sitt flydda liv, från

dess förvillelser och flärd, for bort att sluta levnade dikt vid skenet av det ljus, som tänts så sent, m som lyste klart långt, långt sedan passionens lo kande irrbloss och glädjens flammande lusteld falnat ned, det ljus som lyste honom troget geno grämelse och bitterhet till frid och frälsning.

Märta Wahren såg han aldrig mer, och det v kanske bäst så, bäst för honom åtminstone. Ha slapp se modern leva upp och taga gestalt i henn slapp se hennes namn inbränt på förtalets iland budkavlar, slapp deltaga i de banala, offentliga feste där hennes medverkan ständigt innebar överfyllt hu och ett nytt kapitel i den svarta boken.

Hon gifte sig ej förrän inemot trettiotalet, ehur anbud hade haglat alltsedan hennes första säsong Alla människor undrade häröver, och var och e undrade det elakaste han förmådde, såsom vi ju fö sed hava. Allehanda tydningar föreslogos utom de riktiga, allehanda vägar gingos utom den genaste

Ty vad som världen aldrig fick veta, var, at hon dröjt med sitt ja till Bernt Bergks bortgång att hon hoppats tills hoppet svek, att hon väntat til det sista i trohet mot sin vårdags kung.

Det var detta som kom henne att med sin bländande blick av trött förakt höja på sina axlar å världens lumpna klander som åt världens lumpna ros, att i likgiltigt övermod egga och krossa frestelsens ringlande orm under sin smala blankskinnssko, detta, som låtit hennes gäckande, ystra skratt ljuga gällare än den ljusskygga smädelsens lömska viskningar.

Ja, skratta kunde hon, kallt och klart som bergsbäcken dansar om våren, men tårar hade hon ej att giva mer . . .

LJUSET UNDER SKÄPPAN

För några år sedan firades där silverbröllop på Väringe, varvid släkt och vänner kommit ditkuskande från halva Sörmland. Enligt gammal god herrgårdssed skulle naturligtvis även lejonparten av dem stanna över i flera dagar. Och första natten bortemot småtimmarna, då man började draga sig tillbaka, säger värdinnan, tant Marie Charlotte, till mig:

"Käraste barn, du skall veta, att här är så illa upptaget överallt i gästrummen, att småstumporna fått bädda syskonbädd i långa korridoren, och att självaste bispen kamperar på ett sofflock i blå kabinettet. Därför såg jag mig rakt ingen annan utväg än att låta dig dela rum med stackars Didrik uppe på flygeln. Du känner ju till hans bröstlidande — men som du väl är den siste som kan hava något att befara i den vägen, hoppas jag att du inte känner dig stött."

Jag lugnade henne med att jag inte trodde på några baciller förrän jag fick se dem, tog godnatt och begav mig upp till det anvisade rummet.

Inte sedan min barndom hade jag råkat Didrik, men hade ju ofta hört talas om honom. Han hörde till de sällan sedda, men ofta omtalade. Nu är han längesedan bliven till en slags myt, insvept i gissningar och tobaksmoln.

Vad det egentligen var, som en gång kommit honom att avbryta en lysande akademisk bana för att lämna riket och under åratal forska i de ännu aldrig grundpejlade spanska klosterarkiven, därom fick man aldrig full visshet. Men gamle Tarras Ulff på Bälingeholm gav sig blankt näcken på, att där skulle vara någon liten fruntimmersflicka till finnandes i mitten på härvan.

Och ej dristar jag att jäva Tarras påstående. Ty sådant har hänt förr, efter vad man vet.

Nå, när som nu Didrik efter många år och långa vägar återvände hem, hade han bara en tredjedels lunga kvar. Och de som fört det övriga på sitt konto, slogos nu tappert om le beau reste.

Så stängde han då in sig med sina böcker uppe på högra flygeln. Nästan aldrig visade han sig för de sina. Han hade alls ingen lust att dö tvenne gånger, påstod han. Ty han hade gjort undan det redan en gång, så att han visste hurudant det var.

Innerst berodde nu detta på en vacker fåfänga. Han hade en gång varit den gladaste bland de glada; föga anstod det då det stackars benrangel som bar hans namn att berätta roliga historier eller uppträda på sällskapsspektakel.

Sedan han lämnat universitetet hade han aldrig givit sättarna något att göra. Men då man tänker på de rika löften hans ungdom skänkte, studierna utrikes och nu sist hemma på fädernegården, borde hans kunskaper sannerligen vara hart när alltomfattande.

Emellertid lotsade jag mig genom trappor och korridorer småningom upp till högra flygeln. Från gästrummen hördes än melodiska snarkningar, än kvävda flickfnittranden. Denna natt var det lika trångt som i en ansjovisburk på gamla Väringe.

Omsider hade jag så letat mig fram till ort och ställe. Knackade grannlaga. Intet svar. Knackade ännu en gång och nu hårdare. Lika resultatlöst. I tanke att Didrik redan somnat, öppnade jag dörren försiktigt och smög mig in.

Vid motsatta väggen av det långa, låga, med bokryggar tapetserade rummet lyste tvenne ljus genom den av cigarrettrök blånade atmosfären. Och vid det gula ljusskenet upptäckte jag en säng, försedd med en trave örngottskuddar, så hög, att den som där vilade, snarare tycktes sitta än ligga.

Den uppknäppta nattskjortan visade hans långa, magra fågelhals. På huvudet bar han en röd, stickad toppmössa. I handen höll han en duodesbok, i mungipan hängde slappt en halvrökt papyross, och i vattenglaset på nattduksbordet låg hans emaljöga, envist stirrande mot taket.

Vid det dörren knarrade, lyfte han ögat från boken, fällde monokeln och mötte mig med detta ansträngda uttryck du ständigt finner hos de närsynta, då de tagit bort glasen.

Jag framstammade en ursäkt för att jag sålunda störde honom, i det jag gick fram till bädden och tryckte hans hand.

"Du stör mig inte alls," jag har aldrig hört en så lugn, passionsfri röst, aldrig mött en sådan, alla illusioner berövad, blick. "Du stör mig inte alls, min värderade vän. Tvärtom, jag beder dig beskriva aftonens högtidlighet."

Så redogjorde jag då efter bästa förmåga för festen, medan Didrik rökte, tydligen utan att lyssna det bittersta till mina ord.

Plötsligt sade han:

"Var din kusin Edith också där?"

"Ja, det förstås."

"Och hon har ännu kvar sina små lockar i pannan?"

"Ja, hon har ännu kvar sina små lockar i pannan."

"Jag minnes Edith rätt väl," mumlade han mera för sig själv än till mig. "Jag minnes henne som ett vackert allvarligt barn på tjugutvå år. Hon tänkte mycket som hon aldrig sade, den flickan, och sade mycket som hon aldrig rätt tänkte på. Hur är det, har hon ännu sina hänryckningsperioder, då hon blir som en glad liten vilde?"

"Nej, numera är hon tämligen sorgsen — ser du, Daniel Broman på Täby har slagit sig på att supa..."

"Och därför är Edith sorgsen?"

"Ja, hon är gift med honom sedan fyra år..."

Didrik tände en ny cigarrett.

Det blev tyst, länge. Didrik rökte och blåste rökringar. Jag kände att jag måste säga något.

"Ämnar du publicera något filologiskt snart?" sporde jag.

"Jag har lådorna proppfulla med manuskript. Men de kunna aldrig utgivas. De äro oordnade och obegripliga. De äro som schackpjäser i en låda. De äro fragment — just som den är som fäst dem på papperet."

"Du har rest vida omkring i världen, du!"

"Nåja, jag letade ju efter en gammal kodex, som man uppgav försvunnen. En rysk lärd sade mig att han trodde den skulle finnas någonstans i Spanien. — Jag reste dit — ack, det var länge sedan! Och jag hade även den flaxen att nästan finna vad jag sökte. Hade jag bara fått en smula längre frist, tror jag att jag skulle lyckats fullkomligt. Men där måste bestämt någon stackare hava suttit och hostat

— vill du vara snäll och ge mig en tändsticka, tack — suttit och hostat över de tunga folianterna en gång i tiden. Ty rätt som det var började jag själv hosta. Nå, jag brydde mig inte stort därom, utan fyrdubblade mina krafter — min tid började bli kort. Och så kom då blodstörtningen några veckor innan jag beräknat det. Ett uppslag i en av de vackra illuminerade handskrifterna i S:t Estebans kloster i Léon talar ännu därom.

Jag låg till sängs ett par månader, troget vårdad av världens sänsta läkare och världens vackraste sjuksköterska. En sådan som hon har du aldrig sett. Hon var en ros som skjutit upp ur plaza des toros sand — och så hette hon Carmen. Vi utbytte tankar om allt. Troligen förlorade hon på bytet. Ty hon såg ofta missnöjd ut och påstod att jag var dum. Jag brukade tänka att hon aldrig såg så bra ut som då hon fick den där minen på sig. Kanske var det just därför... men vad vet jag! — — Nå, när jag kom upp på benen igen, återvände jag envist till klosterbiblioteket. Men nu gick det inte längre, kunde knappt hålla pennan.

Därför sade jag till den late bokvårdaren, broder Cobo, att han kunde få bära upp mina böcker i deras förvaringsrum igen. Jag behövde dem inte längre, ty jag skulle resa hem till mitt land.

'Nå, men om señor kommer tillbaka igen då?' invände broder Cobo, ängslig inför den besvärliga utsikten att åter behöva knoga ned dem i studiecellen.

'Nej, min hjärtans vän,' sade jag 'jag skall resa hem för att dö.'

'Är det riktigt säkert det då?' sporde bokvårdaren misstroget. Han trodde mig inte mera än jämnt.

Jag lyckades lugna honom fullständigt. En vecka senare var jag här. Detta är nu två år sedan. Om två år skall jag inte mera vara här."

Didrik tände en ny cigarrett.

"Men jag tycker — jag tycker ändå att det borde bliva en smula — en smula enformigt att leva som du gör häruppe," framkastade jag, genast förargad på mig själv över min enfaldiga anmärkning.

Ett grått öga tittade spörjande på mig.

"Ja, så där ständigt utan sällskap," fortsatte jag en smula slappt.

"Ah, så — sällskap! —"

Han rökte en stund under tystnad med blicken riktad mot taket. Sedan sade han utan att vända sig till mig:

"Det fanns en gång en fånge på Bastiljen, den där i fjorton år satt inspärrad i en halvmörk håla utan någon människa eller någon bok att tala med. Men då han kastades dit, hade han sex knappnålar i sitt rockuppslag. Och dessa strödde han varje morgon ut på golvet, för att sedan leta rätt på dem under dagens lopp. Han hade ingenting annat än dessa sex knappnålar, absolut ingenting annat — men de räddade hans förstånd.

När så la grande révolution befriade honom, och han blivit gift med sin duchesse — alla forna fångar på Bastiljen blevo naturligtvis i sinom tid bortgifta med duchesser — då infattade hans gemål dessa stackars knappnålar i guld och bar dem till sin död."

Nu vände Didrik sig till mig och höll upp sin tärda, vaxvita hand, vars skugga tecknade en femarmad ljusstake på väggen.

"Betänk," sade han, "betänk en halvmörk håla och sex knappnålar och fjorton år. Denne hade endast några små metallbitar att döda ensamheten

med, och hans ensamhet var mycket lång. Min ensamhet blir inte lång, och jag har en hel arsenal att förfoga över."

Och han pekade på bokhyllorna.

Från dem gled hans blick över till mig. Och han fortfor:

"Men vet du, att ibland när jag, själv dödsdömd, sitter i kretsen av de somnade lärde, fattas jag av ett doft, maktlöst hat till dem alla — ty de hava ju förstört mitt liv. Liksom ockraren samlar mera guld än han någonsin kan komma att ge ut, så har jag strävat efter gagnlösa kunskaper — ja, gagnlösa! — Ty vem hava de väl båtat? — Icke mig, ty de gjorde mig till en bruten man, icke de andra, ty jag hann aldrig resa något monumentum av vad jag visste. Vad jag hann var endast att samla stenar till byggnaden. Brottstycken, spridda här och var . . . en ruin — nej, sämre än en sådan, ty det är en ruin som aldrig varit fogad samman till ett helt.

Där jag träget grävde bland multnade codices och brustna pelargångar, bland kilskrivna tegelplattor och spetsfundiga kommentarer hoppades jag småningom gräva mig fram till antikens purpurlugn — vilket jag älskar att tänka mig utan att egentligen kunna tro på — hoppades jag röja en väg för dem som efter mig kommo. *Aut viam inveniam, aut faciam* — misstag, hopplöst misstag. Vad jag grävde blev min egen grav.

Därför slänger jag dem ibland i väggen, Schliemann efter Winckelmann, Layard efter Renan, Leitner efter Möllendorff. Och jag plockar fram mina barndomsvänner, mina gäddrag och långrevar, mina bössor och hundkoppel. Och jag drömmer om min levnads morgon, om årornas plask i vassbrynet vid

solens uppgång eller den spännande bidan på morkullsstrecket strax den dalat.

Och jag känner huru oändligt mycket ringare det verkligen är att kunna följa Hegels dunkla stig över de abstrakta spekulationernas lavafält än att mäkta följa hundarna på en flott *par force* över kullblåsta trädstammar och opreparerade gärdesgårdar — — —"

Didrik tände en ny cigarrett.

"Här pratas så mycket om livet, så fasligt mycket. Och alla prata de bredvid munnen av det skälet att ingen sett det bakifrån. Men jag är en död man, och jag vet hurudant det är.

Min hjärtans vän, låt dem aldrig få dig att tro att livet är en gåta eller ett led i reinkarnationernas ändlösa kedja eller en jämmerdal eller skuggan av en dröm eller en svängande pendel eller ett rullande hjul eller något annat åt det där hållet.

Nej, livet är tobak och ensamma tankar och söta flickor i förvuxna herrgårdsalléer och strängt arbete och långa ritter. Livet är djupa andedrag och korsade klingor och händer knäppta till bön och muntra melodejor och tobak. —

Detta är livet!

Är det inte allt detta så är det inte mera livet.

Då är det döden.

Käre vän och frände, jag har omsider gjort resignationens nödtvungna fattighjonsdygd till min. Och resignationen är den första döden.

Den andra, den sista gör ej ont, inte alls ont. Den är endast saxen som klipper av tråden, den sköra tråden, vilken ännu binder mig vid skuggan av fönsterkorset, som solen låter vandra på tape-

terna eller vid prasslet, då jag vänder bladen i min världskloka gamla Leibnitz. — —

Nu är du sömnig och skall sova! —"

Jag gjorde som han sade och föll genast i en tung, drömlös sömn.

Tidigt påföljande morgon, medan ännu vinternattens mörker troget vakade omkring Väringe gård, väcktes jag vid att pigan drumlade vedbäraren i golvet och började trava in bränsle.

Det ensamma ljuset brann ännu vid min väns huvudgärd. Och då jag reste mig upp i sängen för att se om han vaknat, fann jag honom alldeles likadan som då jag tog godnatt, fann honom med en brinnande cigarrett mellan läpparna och med sitt enda öga oavbrutet följande de styva, guldkantade bladen i *Harmonia praestabilita.*

"Sover då bror aldrig?" sporde jag häpen.

"Nästan aldrig — jag drömmer en smula ibland — det är allt — —"

Så återtog han sin läsning.

När jag var i ordning, gick jag fram till hans bädd och tog farväl.

"Det står en vacker edition av Kleist däruppe på fjärde hyllan," sade han. "Kom ihåg att den är din, men du måste låta mig låna den ännu någon tid."

Vi växlade ett handslag, och jag gick, gick ned till gäster och skratt och morgontidningar och biffstekar.

Nästa gång jag tryckte Didriks hand var inte fullt en månad senare.

Men då var han redan död sedan elva timmar.

FINKEL OCH FIOLER

På Svaneholm hava de tvenne Katrinor, moster själv och lill-Kajsa. Därför går där alltid lustigt till den andra augusti, och sällan blir det uppbrott förrän man dansat det röda av solen. Så ock nu sist.

Men framemot morgonen startade fruntimbret avskedstagandet. Och halvannan timme därefter hade vi verkligen drivit saken därhän, att vi stodo på stora trappan, resfärdiga.

Damerna med schalar om huvudet och uppskörtade klänningar sade varandra ännu ett sista godnatt och lånade varandra så många knappnålar de anständigtvis kunde undvara, medan herrarna i gula dammrockar och nytända cigarrer ropade ut de skilda herrgårdarnas namn till den täta massa av hästar, vagnar och kuskar, vilka höllo på den breda halvcirkelformiga gården.

"Näs — Ambol — Storvalla — Tibble — Närlunda — Edeby — Hista" — —!

Det blev klatschar och smackningar och gnäggningar. En för en körde skjutsarna upp, fylldes och lämnade plats för den nästa. Det blev allt glesare på verandan, och man hörde mycket väl huru moster Katrina upphov sin röst, förmanade lill-Kajsa och sade:

"Gå in, käraste barn, innan du alldeles stått och förkylt dig i den där tunna klänningen!"

Men lill-Kajsa stod tappert kvar där hon stod, stod där som en vit blomma mot väggens lummigtgröna vildvin — tills Göran Wolff på Edeby äntligen kommit sig i väg; och han reste sig, förstås.

Kusk-Gustav, vår körsven, hade blivit grundligen plägad på Svaneholm. Han var röd och grann i syna, och Leo och Taraxacum voro utvilade och modiga och längtade till hemspiltorna, så att han måste hålla tömmarna så strama, att den däruti förfarna kunnat dansa lina på dem. För resten var Gustav på ett briljant humör och hov efter vanan upp sin röst till flydda tiders lov, till stalldrängsperioden, då han tjänte under Hista.

"Si den tiden var det rejält med både väder och folk. Nu är det idel slask och blask och ut och in med varometrar och mickelskåp. Men då kunde det sätta till och hålla i att snöga om vintrarna, så att krittren pulsade ned så långt de voro kluvna, och sommartiden var det så snustorrt, att boskapen gnagde hagarna svarta, och vattnet rann jungfrutals i bäckarna.

Och gamle löjtnanten på Hista, det var en herre, som stod i mantal. Jag hågar honom gott från min ungdom, då far min tjänte grenadjär på Västanvreten. — Nå, där på Hista, där sköttes aldrig några sysslor mellan Thomedag och nyår, utan folket satt hemma hos sitt, medan det gamla året gick ut.

Men ett år fick löjtnanten för sig, att där skulle tröskas ärter fjärdedag jul och kallade till den ändan upp spektorn — han hette Grindlund för resten, för han var från Grinda i Malma, fast vi pojkar skälde'n för Grin-lund, kan en veta — och kallade upp denne spektorn, ordinerande honom

att stämma upp folket till gården fjärdedag jul för att göra dagsverke.

Det där var nu inte alls några anordningar för oss inte, utan vi — vad blänger du på Leo, har du inte sett en årder förut — utan vi gåvo oss just jämnt hunna på att vi skulle ställa till alldeles som ett litet speklamente, i all ärbarhet, förstås. Så att då vi kommo upp till Hista fjärdedag jul på morgonen, hade alla de unga karlarna fiolerna med sig. För se i min ungdom fanns det både musik och meledejor i gamla Sörmland; nu är det idel piglock och ligalåtar och annan fåfänglighet, Gud bättra't.

Så satte vi oss neder i oxhuset med flaskfodrena bredvid oss och spelade och kvintilerade allt vad tygena höll. Det var så bittida, att solen ej ännu gått upp, utan mörkret stod så tjockt, att man kunde skära det i skivor och göra griffeltavlor av det. Kallt var det också, så att det knäppte i knutarna, men oskuret fläsk fryser aldrig, brukar man säga. Och för resten, vem tänker på frosten, när man är ung och karsk och har finkel och fioler!

Så att när spektorn kom nedmasandes och befallde oss ydda på oxarna och leda dem ut till vandringen, fick han inte öronljud, och där var ingen som hörde honom, allt för det myckna speleriets skull.

Fy för något dåligt vad han då blev ettrig! Han blev illandes arg över hela kroppen och gav sig i brådaste rappet upp till husbonden och gnällde:

"Hjärtandes kära ers nåd, en uppstudsighetens anda har farit i all menigheten, så att här bliver i dag, spott vare mig, redlige och trogne tjänare, allsintet tröskat, förty alla de unga karlarna sitta samman i oxhuset och spela som tjädertuppar."

"Kalla upp folket," skrek Histen, "kalla upp dem syr lesjang!"

Då kom gubben Grindlund nedflaxandes igen. Och vid det vi blevo honom varse, togo vi fiolerna från hakan, medan han mälde oss vad han kunde hava osagt. Annars såg man just inte så mycket av spektorn den kalla tiden, utan satt han mest hela vintrarna som ett borrat ben uppe på kontoret och plitade med dagsverkslistorna. Men denna dagen var han full av nit och stora ord.

"I skolen löpa upp till gården, röt han, en och vareviga en. För löjtnanten töcks vilja läsa flen ur skallen på eder!"

Då ordnade vi oss i en evinnerligen lång radda och marscherade dristeligen upp allihop, efter vad oss ålagt blivit. Och de unga karlarna gingo i spetsen och gnedo på med sina dvalna fingrar och spelte Nigarepolskan, så att det rungade i väggarna på gamla Hista och så att det kittlade i knävecken på de danslystna unga fröknarna, som sovo på damast och ejderdun bak sparlakanen däruppe.

Men på trappan stod Stellan Lidholm själv med sina pepparbruna ögon ända som på skaft och skrattade och skrockade och svor.

"Pil i mitt svenska hjärta," tyckte han och dunkade sig för bröstet, "pil i mitt svenska hjärta, men egentligen skullen I sitta i stocken hela ältan för det här kraklamentet, änskönt vi skriva Menlösa Barns Dag," tyckte han. "Men det är fiolerna som såvlerat er från stocken. Och därför ger jag eder Guds välsignelse och en tunna fjolårsöl," tyckte han — för han var nu en gammal hedning, Histen, fast en dunderkarl var han — "och en ankare finkel och så många dockor långtobak I orken äta under helgen. Men då skolen I också

dyrt lova mig, gott folk, att"... Men nu stod det inte heller till för honom att få tala till punkt. För alla mössorna flögo i luften, och vi togo till att hurra, så att koppartuppen hörde det, där han satt på Tuna kyrka och lärde sockenborna varåt vinden låg.

Och sedan trädde vi då fiolerna under hakorna igen och spelte Nigarepolskan alltfort, medan vi marscherade förbi Stellan Lidholm, där han stod på trappan i sina svarta kläder och sin vita halsduk och sitt välsignade gamla högfärdiga ansikte och log och nickade åt oss, då vi drogo dädan att slå bottnen ur ölfatet och dricka de goda gamla Hista-herrarnas skål." — — —

SISTA JULAFTONEN PÅ VALLÖ

(UR EN LÄNGRE BERÄTTELSE: DE GAMLA HERRARNA)

Vet du, min värderade vän, om det ännu finnes något ställe i detta orons och jäktets och industrislaveriets förtappade och förbannade tidevarv, som är värt det stora, varma, välsignade namnet hem, så är det gamla Ulvsta. Och det är mitt hjärtas innerligaste uppsåt, att, kommer det en gång till ofred här i landet, så att den grönrockade fiendens gevärspipor skulle glittra i månskenet mellan den långa lindalléns brunbarkade stammar, då reste jag mig från frändernas lag och drack min heta långtoddy i botten och gick ut på trappan och riglade den tunga porten bakom mig och ställde mig där med svärdet i hand, bredbent, trumpen och tvär och slogs tills jag stöp för gamla Ulvsta och alla de kära det hyser och hägnar inom sina vitrappade murar.

Alltsedan jag metade upp mina första, sprattlande sarvar ur Ulvstasjöns sandbottnade djup, alltsedan jag första gången fällde kastande räv i de ovägade, villsamma Ulvstaskogarna har det varit mig en livets dröm att en gång sitta herre på fädernegården. Och den drömmen förlorar ingenting av sina vackra färger, därför att jag vet att den aldrig kan varda till verklighet, att jag aldrig, likt Holbergs hjälte, kan bliva väckt därur av ödmjukt bugande underhavande eller lakejer med silverhandfat.

Ty huruledes en fattig inspektor med tusen banko om året och allting fritt skall mäkta lägga av tillräckligt att lösa tvenne bröder och fyra systrar ur en gård, den där går löst på en halv kyrksocken är en nöt, vilken jag trotsar de yttersta tidernas affärsjobbande pirater att kunna knäcka utan att spräcka tänderna. Förordningen om brors och systers lika arvsrätt har drivit tusentals familjer från den jord de fordom besutto, så att i våra dagar torde nog de vara lätt räknade, vilka efter lyktade bragder få lägga upp och rigga av sina trötta drakar vid barndomshemmets vänliga strand för att vakta vinterbrasan vid den härd, där de först hörde sagorna om Svipdag och Adil, om Hjalmar och Angantyr.

Under skoltiden vistades jag merendels på Vallö såsom lekbroder åt min kusin Karl-Fredrik, ty far och mor höllo det säkert för en avsevärd lättnad att för någon tid slippa bekymra sig över åtminstone en av de sju linhåriga bråkstakarna. — Men julhelgen tillbragte jag ständigt på Ulvsta.

Ack, huru intensivt längtade man inte hem till landet de sista dagarna före höstterminens avslutning! Varje år i början av december brukade jag på ett pappersblad, vanvördigt utrivet ur lantinska kriaboken, rita upp en mängd streck till samma antal som det återstod mig timmar att sitta på skolbänken det året. Med varje lektion, som var liden, korsades ett streck, och när så alla voro korsade, präntade man med en mängd övermodiga slängar ett kalligrafiskt häpnadsväckande: FINIS MALORUM, ty då var ju äntligen frihetens dag ingången!

Och huru svårt hade man inte att somna den aftonen! "I morgon kväll är jag hemma på Ulvsta, i morgon kväll ska vi koka knäck och damma på varandra med skinnkuddarna i pojkrummet." —

Den tanken höll en vaken bättre än starkt kaffe. Sedan upp i otta morgonen därpå för att hinna med sjutåget. Fasligt med folk vid centralen! Man knuffades och trängdes, man trampades och snavade. Men ingen blev ond och ingen blev snäst, ty det var jul.

Så brusade tåget söderut, genom Liljeholmstunneln, mot hemmet. Skogar och herrgårdar dansade mig lustigt förbi, men jag frågade inte ett dugg efter dem. De stackarna lågo ju i Stockholms län, detta Stockholm, för vilket jag haft en oövervinnlig motvilja, alltsedan man först släpade mig dit att proppas med ett vetande, varefter jag gu'nås aldrig törstat. Men när så den frustande ånghästen galopperat över den lilla bro, som är slagen över Sigtuna å i Vårdinge socken, då kände jag mig som skotten på sitt hemlands hed, ty först nu var jag riktigt inne i Sörmland.

I fjärran över alla svenska utsikters blånande barrskogsfond reste sig Gåsinge gamla kyrka, och Södertuna slott skymtade fram mellan de avlövade ekarna på Fröstunasjöns norra strand.

En kvart senare satt man vid kusk-Gustavs sida i den breda kibitkan, vilken med sjungande bjällror och frustande hästar lätt och lustigt slinter fram mot hemmet.

Fullt med folk är det ständigt på Ulvsta under julhelgen. Då komma fastrar och mostrar och farbröder med stalldrängar och kammarsnärtor och julklappar kuskande dit från halva Sörmland, och den hädade och häcklade släktkärleken gör för en enda gång vad den kan för att jäva sitt dåliga rykte.

Gamla ogifta fastrar visa en stadig böjelse att frångå sina ekonomiska principer samt bliva lättare både om pungen och hjärtat. Tvärviggar, som lång-

samt slitit ut sig i rikets tjänst, tina märkbart upp och giva byråkratfasonerna på båten samt äro alldeles förfasligt hemlighetsfulla angående vissa digra paket de smyga ned i den stora klädkorgen, vilken burits in i salongen. I trappor och korridorer och i återseendets ogrumlade fröjd kyssa vi länge och samvetsgrant det yngsta och fagraste vi disponera över i kusinväg på spinnsidan till mycken öppen förtrytelse och mycken dold gamman för de sålunda ompussade flickungarna.

Lukten av julklappslack härskar suveränt vart man vänder sig i de tjugunio rummen, biljarden i biblioteket har fått en ny duk i stället för den gamla, lappade, på den smala viken ligger isen blank och glansig och i skogarnas snö kan jägaren följa villebrådets spår lika ledigt som om Jösse eller Mickel, likt sagans prinsessa, strött bovetegryn efter sig. —

Säg mig då, käraste vän, är det inte ett ställe att leva på och att dö för, detta gamla Ulvsta!

Så hade jag firat midvintern år för år ända till den sista, ty då blev jag tvungen att resa till Vallö. Ack, aldrig skall den gå ur mitt minne, den sista, aningsfulla julaftonen där. — Karl-Fredrik var borta sedan länge då, och de bägge gamla ville så gärna se ett ungt ansikte ibland sig, ville höra en ung röst bryta de stora salarnas kalla tystnad. I mitten av december fick jag sålunda ett brev från moster, vari hon äntligen bad mig komma dit.

Nå, jag reste efter mycket betänkande, och gamle Elis var emot mig vid stationen med släde och vargskinnspäls och alla de andra grejorna.

På Vallö gård stod röken kapprak ur alla fyra skorstenarna, och pigorna sprungo som yra höns om varandra. Där bryggdes och bakades, där skurades och fejades.

De bägge gamla visste förstås inte huru väl de ville mig, och jag bjöd till att efter bästa förmåga sätta julstämning på det hela. Innan någon visste ordet av hade vi hunnit fram till den stora dopparedagen. På gården stodo störar med havrekärvar, och i stora salen hade jag klätt en gran, så brokig och grann som blomsterrabatten utanför ett klockareboställe.

Julaftonen var för mig hopplöst flack och jag kunde inte låta bli att då och då sända en tanke till hemmet. Jag visste ju, huru dansen gick, huru skratten skallade då klapparna brötos.

På Vallö präglades allt av en styv högtidlighet i vilken jag hjärtfrös. — Jag tyckte det verkade komedi, nästan likt en lösryckt scen ur Don Ranudo di Colibrados, denna oändligt vidlyftiga och ceremoniösa supé, som serverades oss tre ensamma människor i den stora salen på Vallö, vilken väl kan rymma sina två hundrade personer. När måltiden äntligen blivit undanstökad och granen tänts, väckte den gyllene hochheimern morbrors gamla hågkomster till liv. Siratliga herrar i spännhalsduk och frack med blanka knappar, sköna damer i korkskruvslockar och storblommigt siden trädde fram ur förgätenheten.

"Mycket har skiftat färg och form sedan jag för femtio år sedan gjorde mitt första möte på Malmslätt under salig general Lowisin," sade morbror Erland. "Det är inte många kvar av dem härnere, vilka nämndes först då vi nämnde våra bästa namn. Göran Clodt på Loos hade fyra vackra systrar, stackars pojke, vilka alla blevo gifta och så kommo svågrarna till honom med fyratiofem års förordning på fickan och drevo honom av gård och grund. Waltinson på Nyby trodde blint på Liatorpsgruvorna

och torvmossarnas framtid och våra slumrande miljoner och allt annat nymodigt dravel samt slukades omsider av aktiekraschen på sjuttiotalet. — För resten har jag aldrig riktigt fått klart för mig vad de mena med Sveriges slumrande miljoner: mena de folk eller pengar? — Daniel Broman på Tongstaholm spelade bort sin fars, sin hustrus och sina barns förmögenhet och lever nu fyra trappor upp i Vasastaden borta i Stockholm på de nådegåvor, som svågern låter falla från sitt bord. Jag har hört sägas, att där står en blomkruka i hans fönster, och jorden i den krukan är det enda han äger kvar av de tolv hundrade tunnland, som lydde under Tongstaholm.

"Det räcker i alla fall att strö över kistan," säger gamle Daniel, "det räcker i alla fall till kistan. Stackars Daniel, han får aldrig mera något hem varken i livet eller döden — aldrig mer."

Holmarna och Copperusarna och Keffenbrinkarna sova allesamman från den förste till den siste under sina kors på Tuna kyrkogård, lyckligt i lä om alla hypotek och nådiga förordningar.

Sten Plate, den siste av namnet, halte excellensens son, du minns — nej, honom kan du inte komma ihåg; han var ju före din tid — Sten reste upp till Stockholm och gjorde lycka, som det heter. Det fanns inte något modernt öknamn han inte bugande lät giva sig för att stiga ett pinnhål högre, inte en modern vinglare han ej drack brorskål med för att varda prisad på torgen. Ryktet vill veta, att han är den ende person i vår politiska historia, vilken blivit liberal på en natt. Och så fick han då äntligen sin landshövdingestol borta i Åvävlaland, sedan ministären där han satt stupat på en frihandelsfråga. — Stackars Sten, jag råkade honom för ett par år sedan. Han var så skranglig och gul och

tandlös som en äldre änkenåd. Jag sporde, om han aldrig mer ämnade sig till Platehus. — Jo, mumlade han och tittade bort, jo, när jag blir död.

Jag visste, att han sade så, emedan han skämdes för faderns porträtt som hänger där. Ty halte excellensen kunde nu aldrig med lycksökare. — Det var en hedersman i den stora, svunna stilen, halte excellensen. Han höll ett magnifikt hus och där träffade jag vid flera tillfällen Herman Falk, hovjägmästaren. — Har jag talt om för dig, huru han började sin bana?"

Den historien hade jag hört tjugu gånger så visst som en. Men jag tyckte det var synd att störa morbror nu då han som bäst var i farten. Därför gjorde jag en nekande rörelse och bjöd samvetsgrant till att se så intresserad ut som möjligt.

Brukspatron Brandholm tömde ännu en remmare, och sedan föllo hans ord ungefär så här:

"Det var under tiden omedelbart före Gustav IV Adolfs avsättning. De sammansvurna hade avslutat rollfördelningen: var och en hade gått att uppsöka sin plats på skådebanan. Georg Adlersparre skulle föra västarmén mot huvudstaden för att kväva befarade oroligheter.

Mönstringsdagens morgon var inne, och folket stod redan under vapen i bidan på att fanorna skulle höjas. Adlersparre satte sin gångare i paradgalopp och tvang sina tunga drag till ett kungaleende, då han, dödstrött efter ännu en sömnlös natt, genomvakad vid Sveamoderns sjukbädd, red förbi de skyldrande gevären och de sänkta sablarna. Så höll han inne framför värmlänningarna, spände sin flammande hjälteblick i deras överste och sporde på det tvärhuggna, misstrogna sättet med sin fräna jämtlandsbrytning:

"Kan jag lita på regementet?"

Gamle von Gertten saluterade, vände sig till kompanicheferna och upprepade frågan. Alla svarade obetingat ja, alla utom en, och denne ende bröt genast av värjan mot knäet under förklaring att han ej ämnade strida mot sin svurne suverän.

Det ryckte och slet kring Adlersparres tjocka läppar; hans häst vändades och stegrade sig för det häftiga rycket i tränsen. Men översten vädjade till de övriga officerarna på kompaniet, om någon av dem djärvdes svara för folket.

Det blev tyst en minut, en outhärdligt lång minut; så steg en spänslig, skägglös fänrik fram. Honom kände allt manskapet likasom de hade känt hans far och farfar, vilkas åkrar de plöjt och vilkas oxar de vattnat. Spänt lystrade de till den unga, friska stämman, som dristigt skar igenom den klara marsmorgonen. Och han sade:

"Gossar, kungen har burit sig åt som en ynkrygg. Han har antvardat Finland ryssen i våld och umgås med allsköns koppstolliga funtar, så att nu är det ingen annan vånn än att vi få gå mot Stockholm och taga honom hans krona av samt ställa riket till rätta igen..."

Då sneglade Värmlands jägare på fänriken, då sneglade de på varandra, brydda och månghågsna, tills ett gammalt gråskägg, som lärt unge herrn björnskyttets genesis hemma på Risäter, klev fram och drap tystnad och tvekan.

"Ja, si går herr Herman med, så nog jädan gå vi andra ock!"

"Ja, ja," ekade det från kompaniet, "nog gå vi la med dit unga herr Herman går..."

Så höjdes då fanorna, de gamla stolta fanorna med ett fältslag i varje flik, att vaja för sekel-

morgonens vårvindar, och den skägglöse fänriken gick för kompaniet. Ung var han, yngre än vem som helst av dem han förde. Men han var ju av de gamla herrarnas blod. Och dem hade de alltid följt, varför skulle de då ej följa honom?

Ty, ser du, hedersbror, därtill voro ju die alten Herren födda, och därtill voro de komna i världen, att de skulle föra folket an och föra dem an med ärone..."

Så satt den gamle Vallöherrn försjunken i minnen och talade om den tid hans hjärta begrät, om bragder som bleknat och klingor som dragits. Och den lilla torra gumman, som följt honom genom nöd och lust på det gammaldags trofasta och enfaldiga sättet, hon lyssnade denna afton lika uppmärksamt på hans sägner som då hon första gången hörde dem för ett halvt sekel sedan.

"Det är så intressant att höra Brandholm relatera," brukade hon småmysande viska till mig med en liten förnäm skorrning på de franska r-ena. "Man tror alldeles att han varit med själv." —

När så ljusen voro nedbrunna och julpsalmen läst, kysste jag morbror och moster på hand och gick upp på mitt rum i östra flygeln.

I långa korridoren, spökgången, de kalla den, emedan gräsliga saker påstås hava timat där den tiden, då Keffenbrinkarna skrevo sig herrar till Vallö, satt gamle Linus, ensam, skrockfull och giktbruten vid ett ängsligt flämtande ljus, med de ålderdomsskälvande händerna fromt knäppta över Psaltaren. Han vaggade långsamt av och an med huvudet och suckade så tungt, så tungt som bure han all världens ve.

Att se honom där förvånade mig inte stort, ty det var nu en gång hans vana att stövla omkring

med sitt ljus hela nätterna i det stora huset, som låg och slumrade bak fällda gardiner.

"Det är inte riktigt när alla sova, ty då gå de gamla avdöda herrarna igen för att vakta den skyddlösa gården. Då stiga deras bleka hamnar, en för en i långsam rad upp ur gravkoret vid Tuna kyrka och vandra omkring där de en gång levde på jorden," brukade han hålla före, då morbror god modigt raljerade med den vithuvade gamla natt ugglan för hans evinnerliga väktaremani.

Vanligen fäste sig därför ingen av hemfolket vid hans besynnerligheter; hans märkliga åtbörder kom mo mig dock att lägga min hand på hans axel och spörja, huruvida där stode något på.

"Hur är det fatt, gamle Linus, varför sjunger du inte din julpsalm och tager dig ett ärligt julrus med de andra nere i storstugan, utan sitter häruppe ensam och kurar den kväll, då ju människor eljest pläga sluta sig tillhopa i övlig gamman?"

Linus hörde inte just väl; dessutom var han nu inte av det slaget som svarar på tal i brådrasket. Men han grep mig om armen och fick mig fram till fönstret.

Det var barvinter det året. Hela marken låg så kall och svart och död som mullen på en nyskottad grav. Inga glada bjällror pinglade, inga vita täcken värmde de sådda gärdena. Därtill var himlen mulen och stjärnlös. Här och var knäckte stormen några torra grenar, vilka måhända hoppats få sitta kvar och dölja sin ofruktsamhet bland nästa sommars bladmassor. Det var icke en natt, sådan man älskar att tänka sig den största och skönaste och rikast välsignade på året.

"Säg mig, *ser* herr Karl Arvid något?"

"Aldrig ett dyft, käraste Linus, aldrig ett dyft.

Det är ju svart därute som i en kolryss. — Jo, nu tycker jag mig verkligen se några torra lindlöv dansa dödsdansen på gården. Men det måtte väl i all världens dar inte innebära något mystiskt. — Eller hur?"

"Säg mig, *hör* herr Karl Arvid något då?"

"Ja, vem hör inte att det blåser alldeles blixt tunnor rasande. Huru många av de bofälliga gamla popplarna tror du skola stå natten över?"

"Ja, det stormar... Barmhärtige himmel vad det stormar. Jesus Kristus hålle sin allsmäktiga hand över alla dem som åka över sjön i natt. Isen rämnar oupphörligt i långa underliga sprickor; på milshåll hör man braket... O, Gud, hörde herr Karl Arvid huru det dånade till därnere just nu... det är strömkarlen, det är strömkarlen, som ropar efter lik."

Han höll mig fortfarande kvar med den ena handen, under det den andra skälvande omfattade det ängsligt flämtande ljuset, vilket i draget från fönstret oupphörligt hotade att slockna. Det suckade och viskade, det tisslade och tasslade i alla råtthålen och i de otäta tapeterna. De gamla porträtten av längesedan multnade Vallöherrar, vilka senare generationer hängt undan däruppe, fingo ett egendomligt liv i det osäkra ljusskenet. Det hade verkligen varit eget, om man inte skulle blivit en smula vriden, när man gått och vankat i en dylik miljö så länge som gamle Linus.

Sömnig som jag var sökte jag emellertid sakta lösgöra min arm. Men med ens blev hans grepp orubbligt som ett skruvstäd och han viskade hastigt och tyst liksom rädd för sin egen stämma:

"Vet herr Karl Arvid vad det betyder, om

det stormar den natt, då vår Herre och Frälsare föddes till världen?"

Jag skakade på huvudet. Vi, upplysningens barn hava aldrig reda på sådant där. — Då släppte gubben min hand och stirrade blekt ut i den mörka heliga natten.

"Det betyder herredöd, herr Karl Arvid; det betyder, att gamle patron Erland innan nästa julnatt skall hava lämnat denna lekamliga skröpligheten . . ."

Och Linus sjönk åter ned på stolen, vaggade huvudet långsamt fram och tillbaka och suckade så tungt så tungt, som bure han all världens ve.

Han hade talat om döden, Linus, spått att den skulle komma resande till Vallö före nästa julnatt. Döden är en konstig gammal herre, ett sannskyldigt original, så full av hugskott och besynnerligheter, att man aldrig rätt vet var man har honom.

För resten borde jag känna honom så gott som vem helst annan, ty han har famlat efter mina rockskört vid åtskilliga tillfällen. Senast härom vintern, då det var bal på Näsby och jag i bara fracken kuskade över till Hista för att hämta Annie Brandlings glömda solfjäder. Jag hade dansat mig genomsvett, så att när jag kom fram, var skjortvecket fastfruset vid bröstet — och hela tiden hade Döden stått bakom mig på medarna. Hade jag inte krusat för honom den gången och druckit hans avskedsskål i trenne stadiga whiskygroggar, så vete näcken, om han inte skulle hava bjudit mig armen. —

Jag är egentligen inte mera vidskeplig än genomsnittsmänniskan plägar vara och har tryggt och melodiskt snarkat i spökrummen på dussintals av de gamla gårdarna. Men den natten lyckades det mig inte riktigt väl.

Allt enfaldigt snack om varsel och vättar, alla

dumma historier om gastar och troll runno mig i sinnet tills jag omsider sjönk ned i en orolig halvslummer för att drömma om huru Vivika Keffenbrink i svart siden, panier och fontange skred genom den långa korridoren in i mitt rum. Jag såg henne tydligt såsom den fridlösa frun till Vallö hundratals gånger utmålats för mig.

Kallsvetten pärlade ännu under det härliga svarta håret, det undersköna anletet var förvridet av namnlös ångest och namnlös sorg, och från den långa, skarpa, trekantiga navajan hon stelt höll lyftad i sin högra hand föllo ännu tunga, röda droppar, såsom folket påstår, att den skall blöda till domens dag.

Hon stannade framför mig, och läpparna började långsamt röra sig, måhända till att skingra det täta dunkel, vari hennes saga ständigt varit svept, då det barmhärtiga väckareurets surrande jagade henne tillbaka till skuggornas värld och förde mig åter till medvetande.

Med en ofrivillig rysning rev jag eld på en stryksticka och stirrade på klockan. Mycket riktigt. Hon fattades en kvart i fem; det var tid att stiga upp.

Barfota tassade jag fram till fönstret och lyfte upp gardinen. — Stormen hade fullständigt bedarrat, stjärnorna tindrade och den gamla månen, skaldernas vän, skred sakta över den dunkelblå decemberhimmelen. Gårdagens tunga moln hade sänkt sig som ett varmt vitt täcke över nordanlanden. Och den synen gjorde mig riktigt glad, ty nu behövde vi ju inte åka till ottan i vagn, utan kunde färdas på det gamla vanliga sättet med bjällrande slädar och flammande bloss.

Knappt hade jag hunnit komma i kläderna, förrän Bibbi, mosters vippiga kammarpiga, efter en diskret knackning kokett trippade in med sin blind-

lykta och anmälde, att herrskapet redan var i ord ning samt att kyrkslädarna stodo förspända.

Men då vi kommo ut i korridoren, föll de runda, skärpta skenet av lyktan på gamle Linus, där han roligt satt och sov borta vid hörnfönstret med sin psalmbok och sitt nedbrunna ljus.

"Ja, gubbtosingen brukar för jämnan slumra in ett tag mot morgonsidan," viskade Bibbi, då vi hastigt smögo oss ned på tå för att ej väcka tomten på Vallö.

INNEHÅLL.

Bara en hundracka 1
En hjulhistoria från Finland 11
The fighting Temeraire och hans halvbroder 31
Två nygifta och en banjo 41
Julens förridare 61
En septembersaga 71
Ljuset under skäppan 93
Finkel och fioler 105
Sista julaftonen på Vallö 113

Bonniers Billiga Böcker.

Undertecknade överlämna härmed i den svenskamerikanska allmänhetens händer en ny serie högelegant utstyrda, verkligt litterärt fullgoda böcker av *svenska författare* till ett enormt billigt pris.

Serien kommer att omfatta verkligt **roliga, underhållande och intressanta böcker av bästa svenska författare.**

Då dessa böcker i hög grad äro värda att bevaras, och samlade komma att utgöra ett förträffligt bibliotek, tillhandahållas de även *inbundna i smakfulla band.*

Återförsäljare sökas i hela Amerika. Skriv till

ALBERT BONNIER PUBLISHING HOUSE,

40 West 28th Street, NewYork.

De första volymerna äro:

August Strindberg: En häxa.
August Blanche: Kalle Utter m. fl. berättelser.
C. J. L. Almqvist: Skällnora kvarn o. Kapellet.
Henning Berger: Dubbelgångaren.
Zacharias Topelius: Ungdomsdrömmar.
Mathilda Malling: Nina.
Wilhelm von Braun: En löjtnants händelser.
Gustaf af Geijerstam: Gamla Brev.
G. H. Mellin: Flickorna i Askersund.
Gustaf Ullman: Elin Krampa.
Marie Sophie Schwartz: Alma.
Artur Möller: Den gula paviljongen.
F. A. Dahlgren: Värmländingarna.
Emilie Flygare-Carlén: Fröken Bedas förlovning.
August Blanche: Smörblomman i Danderyd.
Helena Nyblom: Dollarprinsessan.

14 DAY USE
RETURN TO DESK FROM WHICH BORRO
LOAN DEPT.
This book is due on the last date stamped below,
on the date to which renewed.
Renewed books are subject to immediate recall

NOV 6 1967 32
OCT 30'67 -12 M
LOAN DEPT.

n-2,'67
476B

General Library
University of Californ
Berkeley